

Francesca da Rimini en andere gedichten

<https://hdl.handle.net/1874/366528>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

Verzameling tooneelstukken

uit de

nalatenschap van

Prof. Dr. J. te WINKEL

No. 41

BIBLIOTHECA

1850

1850

Palatinate

Palatinate

Handwritten: N. 253

FRANCESCA DA RIMINI

EN

ANDERE GEDICHTEN.

UIT HET ITALIAANSCH VERTAALD

DOOR

P. H. D. C.

ROTTERDAM.

D. J. P. STORM LOTZ.

1875.

Van den schrijver

GEDICHTEN.

THE
PLANTING OF
THE

Francesca da Rimini

EN

ANDERE GEDICHTEN.

UIT HET ITALIAANSCH VERTAALD

DOOR

P. H. D. C.

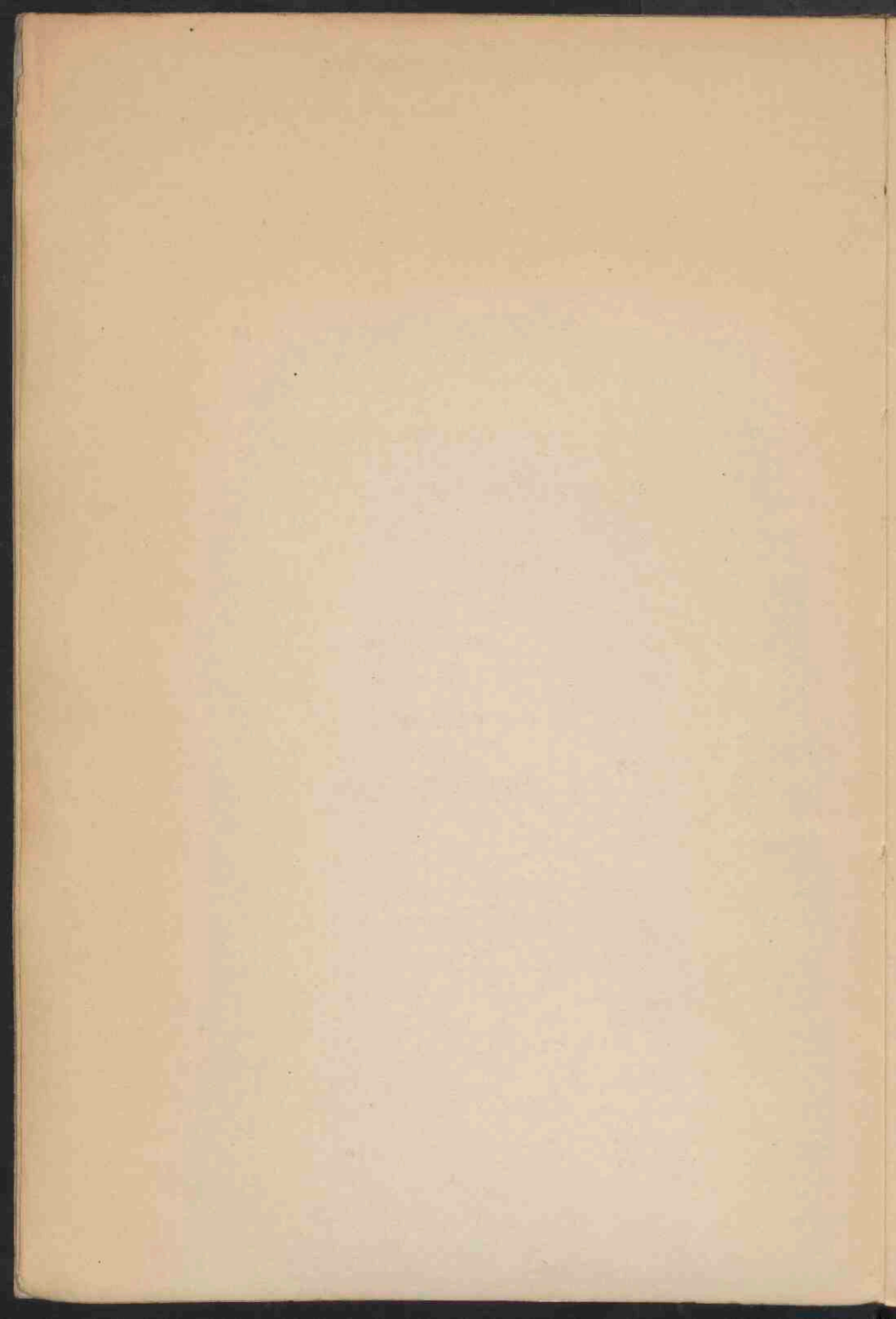

ROTTERDAM

D. J. P. STORM LOTZ.

1875.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

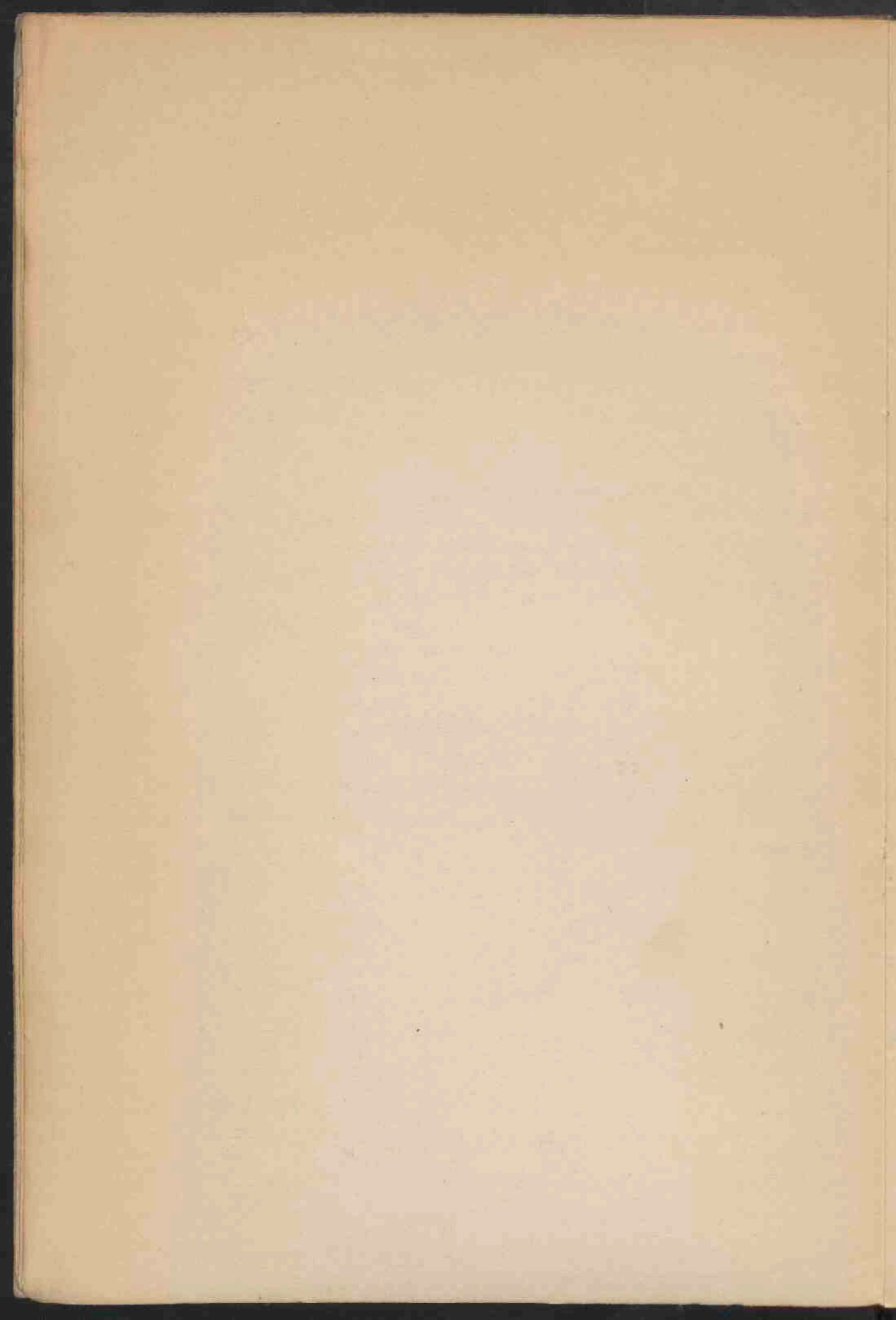
FRANCESCA DA RIMINI.

TREURSPFEL

VAN

SILVIO PELLICO.

1788—1854.

Wij zitten op een dag te zaam en lezen
Hoe Lancelot door liefde wordt bewogen.
Wij zijn alleen en zonder iets te vreezen.
Reeds meer dan eens ontmoetten zich onze oogen,
En bij 't verhaal verbleekten onze wangen.
Eene enk'le plaats, helaas! heeft ons bedrogen.
Want als wij lazen, hoe hij, vol verlangen,
De lachjes kust, die op haar lippen zweven,
Heeft hij, die nu voor eeuwig me aan zal hangen,
Mij bevend ook den eersten kus gegeven.

DANTE'S *Hel*, Vijfde zang.

Vertaling van Dr. J. C. HACKE VAN MIJNDEN.

PERSONEN:

LANCIOTTO, vorst van Rimini.

PAULO, zijn broeder.

GUIDO, vorst van Ravenna.

FRANCESCA, zijne dochter en gehuwd met Lanciotto.

Een Page.

Wachten.

Het stuk speelt te Rimini in het vorstelijk paleis.

EERSTE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

LANCIOTTO treedt zijne vertrekken uit, om GUIDO, die aankomt, te ontmoet te gaan. Zij omarmen elkander hartelijk.

GUIDO.

Zij vroeg mij dus te spreken? Ik verliet
In haast Ravenna; minder dan mijn kind
Waar' mij de troon der aarde waard.

LANCIOTTO.

O Guido!

Hoe anders ziet ge mijn paleis terug
Dan op den dag, dat ik mijn bruiloft vierde!
Geen zang en dans vervult nu meer de straten
Van Rimini; en niemand zegt thans meer
Als vroeger: Zoo gelukkig is geen vorst
Op aarde als Lanciotto. 'k Werd benijd
Door al de vorsten van Itaaljen, maar
Verdien hun medelijden thans. Francesca

Bewoog terzelfdertijd de harten door
 Haar schoon, en door dien wondren dunnen sluier
 Van droefheid, die haar schoonheid nog verhief,
 Meer hemelsch maakte. Ieder schreef ze toe
 Aan 't weggaan uit het ouderlijke huis,
 Aan de beschroomdheid van een vrome maagd,
 Wier ziel voor 't huwlijk, voor den glans der kroon
 Nog huivert. Eindlijk scheen de kracht des tijds
 Haar smart te mindren. En Francesca sloeg
 Haar oogen minder neêr voor haar gemaal;
 Ze zocht niet meer voortdurend de eenzaamheid;
 Maar in haar hart onstond een vroom verlangen
 De twisten der verdrukten aan te hooren;
 Zij bracht ze vaak mij over, en ze zeide:
 Ik min u, daar ge goed zijt en rechtvaardig.

GUIDO.

Ge doet mij weenen. — O, zij was als kind
 Zoo vroolijk, scheen een glimlach, tusschen bloemen
 Te fladdren op het zaligst levenspad.
 Haar blik vol leven stortte heel de vreugd
 Der jonkheid in wie haar aanschouwden over.
 Wie kon 't voorzien? Daar wordt op eens het licht
 Van zooveel vreugd verdoofd, verdoofd bij d' eerste
 Bestorming van de smart. De krijg, helaas,
 Ontroofde haar een broeder, dierbemind!....
 Onzaalge erinnering!.... Zij riep den hemel
 In eindelooze smeekgebeden aan
 Voor dezen broeder, die in d' oorlog streed....

LANCIOTTO.

Zij leeft ontroostbaar over het verlies
 Des broeders, en verafschuwt wie hem doodde;
 Die ziel zoo vroom, zoo zacht, zoo teêr verafschuwt.
 Vergeefs zeg ik: De strijd van onze vaden
 Heeft hen gedreven, en mijn broeder Paulo
 Gaf d' uwen, ja, den dood, maar in den krijg;
 Ze doet hem innig leed, die daad; zijn hart
 Is menschlijk, schoon, als dat eens edelmans.
 Neen, Paulo's naam verstoort haar; 't baart mij smart,
 Daar 'k voor dien broeder, in den vreemde zwervend,
 Een warme liefde koester. — Een bericht
 Meldt mij dat hij terugkeert, en mijn hart
 Springt op van vreugd; 'k verhaal het aan mijn vrouw,
 En smeeke een goede ontvangst. Ze slaakt op eens
 Een wilden kreet: „Hij keert terug!” riep ze uit,
 En viel halfdood ter neêr. Zal 'k alles zeggen?
 Ik dacht haar reeds ontzield en zwoer in toorn,
 Dat ik haar wreken zou.... in broederbloed!

GUIDO.

O jammer! en gij kondt?....

LANCIOTTO.

De hemel duldt
 Den eed der snoodheid niet! Zij hoorde hem
 En gruwde er van; met uitgebreide handen
 Riep ze uit: „Zweer, zweer dat gij hem zult beminnen,
 „Want hij alleen blijft u als dierbre vriend
 „Als ik niet meer op aarde leef.” — Zij wil,

Dat ik zal minnen, wien zij zelv' verafschuwt.
 Onmenselijke eisch! En wenscht nu in Ravenna
 In 't ouderlijke huis terug te keeren,
 Waar haar de blikken van den moordenaar
 Haars broeders niet doen lijden.

GUIDO.

Nauwlijks had
 'k Uw brief ontvangen, of ik vreesde dat
 Zij ziek mocht zijn. Ge weet hoe 'k haar bemin!
 Ik ben te licht bewogen — ge verstaat mij —
 'k Ben altijd angstig.

LANGIOTTO.

Zeg dit niet tot mij!
 Ook ik, wanneer 'k haar slapend neêr zie liggen,
 Het bleeke voorhoofd, de gesloten oogen
 Geen teeken haast van leven geven, druk
 In vreeslijke angst mijn lippen op haar lippen,
 Om naar heur ademtocht te luistren en
 Ik beef als gij. — Ik wilde haar door feesten
 En spelen boeien, en 't verveelde haar.
 Ik wilde haar met goud en edelsteenen
 En macht verrijken, en zij dankte mij,
 Maar was niet blijde. Ze is zeer vroom en 'k deed
 Altaren bouwen; honderd maagden zenden
 Voortdurend smeekgebeden voor haar op,
 Want zij beschermt ze, en bemint ze tevens.
 Zij ziet mijn toeleg om haar te behagen,
 Ze zegt het mij en weent. — Toen kwam een boos

Vermoeden bij mij op.... Zou ik misschien
 Een mededinger hebben?.... Groote God!
 Maar uit haar heele wezen straalt een hart
 Zoo rein en schuldloos!.... Doch daar komt zij.

TWEEDE TOONEEL.

FRANCESCA *en de vorigen.*

GUIDO.

Dochter,

Omarm mij. 'k Ben uw....

FRANCESCA.

Vader.... o uw hand

Wil 'k overlaën met kussen!

GUIDO.

Aan mijn borst,

Hier, hier.... en laat uw hart aan 't mijne kloppen....

Kom, vorst! Gij beiden zijt mijn kindren, hier

Aan 't hart!.... De hemel schenk' u zijnen zegen!

Zoo heb ik u dien dag omhelsd, toen gij

U echtgenooten noemdet.

FRANCESCA.

Welk een dag!

Wart gij gelukkig, vader?

LANCIOTTO.

Hoe, gij wilt

Hiermede zeggen, dat gij hem gelukkig

En u rampzalig maaktet?

FRANCESCA.

Mijn gevoel

Bedroog mij niet, dat ik mijn echtgenoot
 Met onophoudlijk weenen niet verdiende.
 Ik zeide 't u, o vader: 'k voelde mij
 Ten huwlijk niet geroepen. En ik vroeg
 U om den sluier, maar gij zeidet mij,
 Dat slechts mijn huwlijk u gelukkig maken
 Vermocht.... en 'k onderwierp mij aan uw wil.

GUIDO.

Ondankbre, kondt gij hém den sluier vragen,
 Wien ge overbleeft als eenig kind? Kondt gij
 Een' grijzen vader het genot ontzeggen
 Om eens op zijne knie den zoon te tillen
 Van zijne dochter?

FRANCESCA.

'k Ween niet om mij zelve;

Mijn God heeft mij een last van maatloos wee
 Op 't hart gelegd, en 'k ben bereid tot dragen.
 'k Had evenzeer in d' enge kloostercel
 Als in de wereld al mijn levensjaren
 Met mijnen tranenvloed gedrenkt. Maar 'k had
 Geen ander door mijn smarten meê doen lijden.
 Mijn zuchten zouden vrij zijn opgestegen
 Tot God, Hem smeekend, dat Hij met ontferming
 Zijn droevig schepsel aanzag, en haar snel
 Aan 't jammerdal ontrukte!.... Nu kan ik
 Den dood zelfs niet meer wenschen; ik bedroef

U edel echtgenoot nu 'k leef, en zou
U nog meer door mijn dood bedroeven.

LANCIOTTO.

O,

Zoo goed en toch zoo wreed. Bedroef mij, meng
Vergif in al mijn uren, maar blijf leven!

FRANCESCA.

Te veel bemint ge mij; en 'k vrees voortdurend,
Dat zich uw liefde in haat zal keeren.... dat
Ge mij zult straffen zonder schuld.... althans
Om niet bedoelde schuld.

LANCIOTTO.

En welke schuld?

FRANCESCA.

Ik toon zoo weinig liefde.

LANCIOTTO.

Voelt haar toch?

'k Heb nimmer willen zeggen wat mij thans
Het hart ontwelt! Gij wilt, en kunt niet minnen.

FRANCESCA.

Wat meent ge?

LANCIOTTO.

'k Houd u niet voor slecht, en vaak
Is onze neiging tegen onzen wil....

FRANCESCA.

Wat zegt gij?

LANCIOTTO.

Ach, vergeef mij, vrouw, ik houd

U niet voor slecht, 'k zeg 't u ten tweeden maal.
 Maar spruit misschien uw smart voort uit den strijd
 Der sterke ziele met een slechte.... liefde?

FRANCESCA. 1)

O vader! red mijn naam. Zeg aan mijn man,
 En zweer het hem, dat ik aan uwe zijde
 Mijn dagen schuldloos sleet, en aan de zijne
 Niet had gemeend een schaduw van verdenking
 Te hebben opgewekt....

LANCIOTTO.

Vergeef mij, want
 De liefde smeedt verdenking. -- 'k Heb zoo vaak
 In stilte mij gezegd: zoo zij als kind
 Eens was ontgloeid in schuldelooze liefde,
 En nu in stilte nog d'erinnering
 Des mededingers in haar hart bewaarde,
 Maar hare plichten stellig hooger stelt;
 Wat had ik dan voor rechten om die wond
 Door 't vorschen naar haar diepbewaard geheim
 't Ontsteken? Heeft zij werkelijk een geheim,
 Dan rust het eeuwig in haar schuldloos hart.
 Maar zal ik 't zeggen? Op een zekren dag
 Toen ik beproefde om u te troosten door
 Uws broeders naam te roemen, is mijn twijfel
 Gegroeid. Want door een onverwinbren drang
 Waart ge overmeesterd en riept uit: O, wáar,

1) Zich in de armen van Guido werpend.

Geheime vriend mijns harten, o, waarheen
Zijt gij gegaan? En waarom keert ge nooit
Terug, zoodat ik voor mijn stervensuur
U weêr kan zien?

FRANCESCA.

Dit zeide ik?

LANCIOTTO.

En de broeder

Scheen met die woorden niet bedoeld.

FRANCESCA.

Helaas,

Tot in den waanzin wordt de geest bespied
Van d' ongelukkigen? 't Is niet genoeg
Dat ze ongelukkig zijn; ze moeten tevens
Misdadig wezen. Ieder spant te zaam
En keert zich tegen hun bedroefden geest;
Een ieder — huichelt meêlij — maar voedt haat;
Zij vragen om geen meêlij — maar om 't graf.
O, als ge mij niet langer kunt verdragen,
Zoo open mij het graf, en 'k zal verheugd
Ternederdalen.... blijde dat ik daar
Den blik van ieder mensch ontvlucht!

GUIDO.

Gij raast!

Mijn dochter....

LANCIOTTO.

Waarom schiet uw vonkrend oog
Zoo wreede blikken? Wat heb ik misdaan?

FRANCESCA.

Zijt gij dan de oorzaak van mijn smarten niet?
 Waarom hebt gij aan d' aarde mij ontroofd,
 Wier schoot het moederlijk gebeent bewaart?
 De tijd had daar mijn smart gelenigd, maar
 Voortdurend wordt zij hier gewekt, vernieuwd.
 Ik doe geen stap of ik herinner mij....
 Waanzinnig ben ik. O geloof mij niet.

LANCIOTTO.

Francesca, naar Ravenna zult gij gaan
 Met uwen vader.

GUIDO.

Prins, houd op.

LANCIOTTO.

Mijn rechten

Geef 'k allen op. 'k Zal uit uw vaderland
 U nimmer komen halen. En de gâ,
 Dien gij verafschuwt, maar die u bemint,
 Gij zult hem nimmer weêrzien — of misschien
 Keert gij berouwvol en door medelijden
 Bewogen eenmaal tot uw man terug —
 Misschien zult gij mij dan, door leed verteerd,
 Niet meer herkennen! Maar ik zal in 't hart
 Gevoelen dat gij bij mij zijt, in d' armen
 U vliegen en.... mijn smarten u vergeven.

FRANCESCA.

Hoe, weent gij Lanciotto?

GUIDO.

Dochter!

FRANCESCA.

Vader!

Hebt ge ooit een slechter dochter en een vrouw
Ondankbaarder dan ik aanschouwd? De smart
Ontlokt mij slechte woorden, maar de mond
Alleen spreekt ze uit.

GUIDO.

Mijn kind, verkort de dagen

Van uwen vader niet, verijdeld niet
De deugd van uwen man, waarvoor de hemel
Hem eene vrouw zijn hulde waardig schonk;
En d' aarde zal mijn beendren minder drukken
Zoo gij haar kussend eens bezweren zult,
Dat gij uw man met liefde en kroost verheugt.

FRANCESCA.

Het leven van mijn vader, ik verkorten? —
'k Wil dochter, gade zijn; en geve God
De kracht m' er toe. Bidt met mij.

GUIDO.

Geef mijn dochter

De vrede weêr!

LANCIOTTO.

Schenk zielsrust aan mijn vrouw!

DERDE TOONEEL.

Een Page en de vorigen.

PAGE.

Een ridder vraagt om toegang.

FRANCESCA. ¹⁾

Gij hebt rust

Van noode, vader; ga naar uw vertrekken. ²⁾

VIERDE TOONEEL.

LANCIOTTO en de Page.

LANCIOTTO.

Zijn naam?

PAGE.

Zijn naam verzweg hij, maar ik kan
 Dien raden. Want de voorzaal ingetreden
 Werd hij ontroerd, aanschouwde vreugdevol
 De wapens van uw voorgeslacht, die daar
 Zijn opgehangen, en uws vaders boog
 En schild herkende hij.

LANCIOTTO.

O Paulo! gij

Mijn broeder!

PAGE.

Zie, hij komt.

1) Tot Guido.

2) Vertrekt met Guido.

VIJFDE TOONEEL.

(PAULO en LANCIOTTO loopen elkander tegemoet en blijven lang in elkanders armen liggen.)

LANCIOTTO.

Zijt gij het zelf,

Mijn broeder!

PAULO.

Lanciotto! beste broeder!

O zoete tranen!

LANCIOTTO.

Vriend, o eenge vriend

Van mijne prille jeugd; van u verwijderd
Scheen mij het leven lang!

PAULO.

Hier heb ik u

De laatste maal omarmd.... en met u tevens
Een ander; ook hij weende.... maar ik mocht
Hem nimmer weêrzien.

LANCIOTTO

O mijn vader!

PAULO.

Gij

Hebt hem bij 't sterven 't ooglid toegedrukt.
Heeft hij u niets van zijnen Paul gezegd?

LANCIOTTO.

Hij riep zijn verren zoon terwijl hij stierf.

PAULO.

Hij heeft mij dus gezegend?... Van den hemel
 Aanschouwt hij ons vereenigd, en geniet;
 En immer zullen wij vereenigd leven.
 Ik ben van iedren schijn van roem vermoeid.
 Mijn bloed heeft voor Byzantium gevloeid,
 En steden, die 'k niet haatte, nam ik in.
 'k Werd groot genoemd en overlaën met eer
 Door 's keizers gunst, maar al die hulde deed
 Mij slechts mijzelf verachten. Voor wiens zaak
 Heb ik mijn zwaard met bloed en moord bevlekt?
 Voor die eens vreemdelings. En heb ik dan
 Geen vaderland, waaraan des burgers bloed
 Behoort? Voor u, voor u, die brave zonen
 Bezit, o mijn Itaalje, zal ik 't zwaard
 Verheffen, als ooit d' afgunst u mocht hoonen.
 Zijt gij van al de landen dezer aard
 Het schoonste niet? Van alle schoone kunsten
 Zijt gij de moeder. Is, Itaalje, uw zand
 Niet d' asch van helden? Hebt gij niet uw gunsten
 Aan 't voorgeslacht geschonken, vaderland!
 Gij hebt hun moed gewekt, en gij bevat
 In uwe palen wat ik 't hoogste schat!

LANCIOTTO.

U zien, u hooren en u niet beminnen,
 Dat is geen taak voor menschen. Dank zij God!
 Zij kan, zij kan onmogelijk u haten.

PAULO.

Wie?

LANCIOTTO.

Weet ge niet dat aan mijn zaligheid
Een ander teêrgeliefd persoon ontbreekt?

PAULO.

Bemint gij soms?

LANCIOTTO.

Of ik bemin! O ze is
De liefste van de vrouwen, en de vrouw,
Die 't ongelukkigst is.

PAULO.

Ook ik bemin;
Laat ons elkander onze nooden klagen.

LANCIOTTO.

Bij 't sterven werd voor onze rust en vree
Een huwlijk mij door vader opgelegd:
Ik heb dien last vervuld.

PAULO.

Ze is dus uw vrouw,
Zij, die gij mint? En toch verblijdt ge u niet?
Wie is zij? Mint ze u niet?

LANCIOTTO.

O onverdiend
Verwijt, ik kan niet zeggen dat ze mij
Niet lief heeft! U had ze even lief, maar gij
Hebt haar een broeder in den krijg gedood;
Nu haat zij u en wil u nimmer zien.

PAULO.

Maar spreek, wie is zij? Wie?

LANCIOTTO.

Gij zaagt haar toen

Aan 't hof van Guido....

PAULO. 1)

Zij....

LANCIOTTO.

De dochter is 't

Van Guido.

PAULO.

Zij bemint u? is uw gade?

't Is waar, haar broeder.... doodde ik!

LANCIOTTO.

Eeuwge rouw

Draagt ze om dien dood. En sedert zij vernam
Dat gij terugkeert, gruwet ze voor dit huis.

PAULO. 2)

Ze wil mij zelfs niet zien, niet eenmaal zien?
Ik dacht mij aan de zij mijns broeders zalig,
Maar ik.... vertrek op nieuw, en eeuwig zal
Ik ver van 't huis van mijne vaders leven.

LANCIOTTO.

Voor beiden zal dit huis gelukkig zijn;
Ge zult mij niet verlaten.

1) Zijne vreeselijke gemoedsbeweging bedwingend.
2) Zich steeds bedwingend.

PAULO.

Neen in vree

Moet gij hier leven; voor zijne echtgenoot

Behoort de man toch alles prijs te geven.

Bemin haar.... Neem dit zwaard, dat gij mij eens

Geschonken hebt! het zal u eeuwiglijk

Uw Paulo doen gedenken. 1)

LANCIOTTO.

Broeder!

PAULO.

Zoo

Wij ooit elkander weêrzien, zoo ik dan

Nog leef.... dan zal ons 't harte koeler slaan.

De tijd, die alles uitwischt.... heeft den haat

Dan uitgewischt in 't harte van Francesca.

Zij zal mij.... broeder noemen.

LANCOTTO.

Ach, gij weent.

PAULO.

Ook ik beminde! Zij was in mijn oog

Een eenig meisje, — en zij — neen ze had

Geen afschuw van mij.

LANCIOTTO.

En verloort ge haar?

PAULO.

De hemel nam haar van mij weg.

1) Hij voert met zacht geweld dien ruil uit.

LANCIOTTO.

O zij

Uw troost de liefde van uw' broeder. Als
 Ze u aanziet en uw edle woorden hoort,
 Zal zelfs Francesca's hart verteedren. Kom....

PAULO.

Waarheen? tot haar?... neen nimmer, nimmermeer!

TWEEDE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

GUIDO en FRANCESCA.

FRANCESCA.

De lucht is minder drukkend hier.

GUIDO.

Waarheen

Dwaalt gij zoo angstig?

FRANCESCA.

Vader, scheen 't u niet

De stem van hem.... van Paulo daar te hooren?

GUIDO.

Beklemm' u toch geen vrees van hem te aanschouwen;
 Ge ziet hem slechts, wanneer gij 't zelv' verlangt.

FRANCESCA.

Zeide iemand hem, dat ik hem haat, en doet
 Hem soms die tijding leed?

GUIDO.

Zij smart hem zeer.

Hij wilde in ijl vertrekken. Lanciotto

Hield hem terug.

FRANCESCA.

Hij wou vertrekken — zegt ge?

GUIDO.

Maar heden zijt ge kalmer. Lanciotto

Hoopt dat gij heden mogelijk wel zijn broeder

Zult willen zien.

FRANCESCA.

O vader, vader, voel

Hoe mij zijn komst het hart doet kloppen, kloppen!

De stad scheen mij zoo eenzaam; 't huis verstomd

En doodsch, en nu.... O vader, lieve vader,

Verlaat mij nooit, neen nooit! Met u alleen

Kan 'k juichen, durf ik weenen, gij alleen

Zijt mij geen vijand, gij zoudt medelij

Gevoelen als gij wist....

GUIDO.

Wat wist?

FRANCESCA.

Zoo — zoo

Gij wist.... O 't is mij bitter, bitter, bitter

Zoo eenzaam mij te voelen! Ach gij zijt

Mijn trooster; gij hebt meelij; buiten u

Ken 'k niemand, wien 'k niet vrees en voor wiens blik

Ik niet mijn hart bedwingen moet in 't kloppen.

'k Ben openhartig, licht verheugd, bedroefd,
 En nimmer mag ik vreugde of smarte toonen.
 Ik kan mij licht verraden; zoo een woord
 Bij andren mij ontviel!.... Gij zoudt met meer
 Verschooning 't lijden van uw dochter zien,
 En was zij in gevaar, zoudt gij haar redden
 Met liefdevolle hand.

GUIDO.

Neen, dochter, neen,
 Uw hart is niet verborgen.... de geheimste
 Gedachten van uw hart zijn geen geheimen
 Als gij aan 't hart uws vaders rust.

FRANCESCA.

Ja alles

Zou 'k u ontdekken willen. — God, wat zeg ik?
 Waar berg ik mij? O open u, gij aarde,
 Verberg mijn schande!

GUIDO.

Spreek, 't is nu de tijd,
 Vertrouw. Het veinzen is u marteling.

FRANCESCA.

Het veinzen is mij plicht; mijn plicht te zwijgen;
 't Waar zonde troost te vragen, het verhaal
 Van een zoo zwarte daad aan hem te doen,
 Die zijne dochter d' edelste der mannen
 Deed huwen, maar haar niet gelukkig maakte!

GUIDO.

Helaas, ben ik de beul?

FRANCESCA.

Neen, beste vader!

Ge zijt het niet.... Ik voel, mijn zwakke deugd
 Is wanklend. 'k Heb een krachtsinspanning noodig
 Verschriklijk maar noodzaaklijk! help mij, red mij!
 Ik heb reeds lang verwonnen in den strijd;
 Maar deze laatste dagen van mijn leven
 Verschrikken mij. O help mij, vader, dat
 Ik heilig ze enden moge. — Lanciotto
 Verdacht mij, maar ik ben niet schuldig! 'k ben
 Een trouwe vrouw voor hem en wil het blijven!....
 O, vader.... 't zweet beparelt uw gelaat....
 Gij wendt uw oogen van mij af — verschrikt....

GUIDO.

Niets, kind,.... ga door....

FRANCESCA.

Ge valt in zwijm, o God!

GUIDO.

Niets, kind. Een korte draaiing hier in 't hoofd.
 Hoe zoet is 't voor een grijzen vader om
 Op dankbaar kroost de zwakke leen te steunen.

FRANCESCA.

't Is waar. Rechtvaardig, ach, is uw verwijt;
 Ondankbaar ben 'k, ondankbaar; straf mij, vader....

GUIDO.

Wie heeft misdadig u het hart ontstoken?

FRANCESCA.

Hij 's niet misdadig, weet niet dat 'k hem min,
Bemint mij niet.

GUIDO.

Waar is hij? Was 't wellicht
Om hem te zien, dat ge in Ravenna's wallen
Terug woudt keeren?

FRANCESCA.

Neen, om hem te ontvliên.

GUIDO.

Zeg waar hij is, waar is hij? antwoord toch!

FRANCESCA.

Genâ hebt gij beloofd. Blijf kalm, hij is
In Rimini....

GUIDO.

Wie komt?

TWEEDE TOONEEL.

LANCIOTTO *en de vorigen.*

LANCIOTTO.

Ge zijt ontroerd?

Zooeven waart ge kalm.

GUIDO.

Francesca, morgen

Vertrekken wij.

LANCIOTTO.

Wat zegt gij?

GUIDO.

Ja, Francesca

Begeert het zoo.

FRANCESCA.

Maar vader!

GUIDO.

Hoe, gij durft?... 1)

 DERDE TOONEEL.

LANCIOTTO, FRANCESCA.

FRANCESCA.

Het wreedst van allen is mijn vader.

LANCIOTTO.

Gij

Begeerdet niet meer om mij te verlaten;
 'k Dacht u bewogen door mijn smart. Om Paul
 t' Ontvlieden is 't onnoodig, hij vertrekt.

FRANCESCA.

Vertrekt?

LANCIOTTO.

Een jammer zou hem 't leven schijnen
 In 't ouderlijke huis, waar men hem haat.

 1) Vertrekt, terwijl hij haar dreigend aanziet.

FRANCESCA.

Dit smart hem zoo?

LANCIOTTO.

'k Wou zijn besluit veranderen;

Hij zwoer dat hij vertrekken zou.

FRANCESCA.

En hij

Bemint u zeer...

LANCIOTTO.

Zijn hart is zacht en edel.

Hij is voor zwakke liefde niet geschapen,

Gelijkt mij in dit punt, en ook hierin

Dat hij als offer van zijn liefde leeft!

FRANCESCA.

Als offer van zijn liefde?

LANCIOTTO.

Ja, het harte

Zou u zelfs smelten als hij 't u verhaalde.

FRANCESCA.

Maar waarom komt hij dan naar deze stranden?

Meent hij dat ik een' andren broeder heb,

Dien hij me ontscheuren kan? Slechts tot mijn kwaad

Voorzeker komt hij hier.

LANCIOTTO.

Hoe onverdiend!

Op 't punt van te vertrekken smeekt hij, dat

Ge een oogenblik hem zien zult, aan zult hooren;

Bedenk dat hij uw bloedverwant is, weër

Op lange reizen gaat, dat wij wellicht
 Hem nimmer weêrzien! Laat de godsdienst spreken.
 Had ik een' vijand, die den oceaan
 Doorklieven ging, maar eerst zijn rechterhand
 Mij bieden kwam.... dan zou met teederheid
 'k Haar drukken, 't is zoo zoet om te vergeven!

FRANCESCA.

Houd op! — Ik schaam mij!

LANCIOTTO.

'k Zei dan tot mij zelve:

Wie weet of niet zoolang we op aarde leven
 Die groote zee ons scheiden zal? Alleen
 Daarna, daarboven.... komen we allen saam....
 Dan kunnen wij niet meer gescheiden leven.
 O vrouw, gij zult hem daar niet kunnen haten!

FRANCESCA.

Hoor me aan, mijn man.... Neen, neen, vergeef mij,

LANCIOTTO.

Kom,

Mijn broeder!

FRANCESCA.

God! ¹⁾

1) Zij werpt zich in de armen van LANCIOTTO.

VIERDE TOONEEL.

PAULO *en de vorigen.*

PAULO.

Francesca!.... Dat is zij!

LANCIOTTO.

Kom nader, broeder.

PAULO.

Wat zal 'k tot haar spreken?

Zijt gij het zelve? — Zal zij naar mij luistren

Wanneer ze mij niet zien wil? Neen, 't is beter

Dat ik vertrek; zij zal mij minder haten.

Zeg haar, mijn broeder, dat ik haar den haat

Vergeef, dien 'k niet verdien. 'k Heb in den strijd

Een dierbren bloedverwant gedood; maar 't was

Mijn wil niet. Toen zijn scharen weken, stortte

Hijzelf zich op mijn slagzwaard. 'k Had zijn leven

Ten koste slechts van 't mijne kunnen redden.

FRANCESCA ¹).

Zeg man, is hij weêr weg? Is Paulo weg?

'k Hoor iemand weenen, wie is dat?

PAULO.

Francesca,

Ik ben 't, die ween; is er rampzaalger wezen

Dan ik? De vreê van 't ouderlijke dak

Is mij zelfs niet vergund. Was dan mijn hart

Nog niet genoeg verscheurd? Was 't niet genoeg

1) Steeds haar echtgenoot omarmende, zonder te durven opzien.

't Verlies van.... de aangebeden vrouw? Moest ik
Mijn broeder ook en 't vaderland verliezen?

FRANCESCA.

Neen, nimmer zal ik de oorzaak zijn dat een
Der broeders d' ander moet ontvluchten. Ik
Vertrek; blijf gij. Wees Lanciot ten vriend.

PAULO.

O gij bemint hem?.... en met recht. Ook ik
Bemin hem. Toen ik streed in verre landen,
En van de woede mijner dappre troepen
Na d' overwinning de gevangnen redde,
De vrouwen en de maagden; als alom
De roem van grooten maar van vromen krijger
Mijn naam versierde, kwam een zoete erinnering
Aan den geliefden broeder bij mij op....
Het scheen mij dat hij eens met zaalgen trots
Mij weér zou zien.... en dat geheel Itaalje
En al zijn schoone vrouwen dan den naam
Des onbevleken ridders zouden roemen.
Rampzalig was mij mijn triumpf, rampzalig
Was mij mijn moed.

FRANCESCA.

Dus, toen ge in verre landen
Gestreden hebt, toen waart ge vaak genadig
Voor d' overwonnenen.... Gij reddet dan
De vrouwen en de maagden? Hebt gij daar
Wellicht uw hartekoningin gezien?

Wat zeg ik? 'k ben verward! — Ga heen, ik haat,
Ik haat u, ga!

PAULO. 1)

Vaarwel, mijn Lanciot!....

Francesca!

FRANCESCA.

Werpt, hoorende dat hij heengaat, hem onwillekeurig een blik toe.

PAULO.

Zou willen spreken; hij is in een' vreeslijken strijd en, vreeszende zich te verraden, gaat hij ijlings heen.

LANCIOTTO.

Paulo, Paulo, ga niet heen.

VIJFDE TOONEEL.

LANCIOTTO, FRANCESCA.

FRANCESCA.

O wee mij!.... Paulo!

LANCIOTTO.

Hebt gij medelijden

Met hem, of veinst gij 't, wreede? Waarom smelt

Ge nu in tranen weg, zoo gij ons allen

Rampzalig maken wilt? Ik wensch verklaring

Van uw gedachten; spreek, ik ben vermoeid

Van 't lang geduld.

1) Vastbesloten.

FRANCESCA.

En ik ook ben vermoeid
 Van uw verwijten, die ik niet verdien;
 En vind slechts rust wanneer ik.... d'aard verlaat.

DERDE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

PAULO.

Ik wil haar zien.... maar voor de laatste maal.
 De liefde sluit mijn ooren voor den plicht.
 't Waar heilige plicht om heen te gaan en nooit
 Haar weêr te zien, maar neen, ik kan het niet.
 Hoe zag zij m' aan! De smart verhoogt haar schoon,
 Schenkt haar iets bovenaardsch! En ik verloor
 Dien schat? Door Lanciotto mij ontroofd?
 O woede, o smart! Bemin ik hem dan niet,
 Mijn broeder? Hij 's gelukkig en moog lang
 Het zijn.... Maar moest hij dan voor zijn geluk
 Het hart eens broeders zoo aan stukken scheuren. ¹⁾

1) Wil vertrekken.

TWEEDE TOONEEL.

FRANCESCA komt op zonder PAUL te zien.

FRANCESCA.

Waar, waar is toch mijn vader! 'k zou van hem
Ten minste hooren of mijn.... bloedverwant
Nog hier is! — 'k zal deez' muren steeds beminnen,
En hoop den laatsten adem uit te blazen
Op dezen heiligen grond, die zijne tranen
Heeft ingedronken!.... Weg met die gedachten;
Ik ben gehuwd!

PAULO.

Zij spreekt iets in zich zelve,
En zucht.

FRANCESCA.

Ach, 'k moet, ik moet dit huis verlaten,
Het spreekt te veel van hem; aan d' eigen haard
Van mijn geslacht moet 'k vluchten.... nacht en dag
Voor God vernederd om vergifnis smeeken
Van mijne schuld! dat d' eenige uitkomst van
't Bedroefde hart, dat God mij niet verlate!

PAULO. 1)

Francesca!

FRANCESCA.

Hoe, wat zie ik, Heer, gij wilt?....

PAULO.

U spreken.

1) Naderend.

FRANCESCA.

Met mij spreken? 'k ben alleen!
 Gij laat m' alleen, o vader? kom toch! help
 Uw dochter! 'k vlucht van hier.

PAULO.

Waarheen?

FRANCESCA.

Ik smeek u,

Vervolg mij niet! eerbiedig mijn besluit.
 Ik trek me aan 't ouderlijk altaar terug;
 Bedroefden hebben hulp des hemels noodig.

PAULO.

Die kan ons beiden hier bij mijn altaren
 Bereiken. Wie is meer dan ik rampzalig?
 Hier zullen onze beden zich vermengen
 Bij 't opwaarts stijgen. Gij bidt om mijn dood,
 Den dood van wien gij haat... ik smeek tot God,
 Dat hij uw beden hoor' en u uw haat
 Vergeve en u gelukkig make, lang
 De jeugd en schoonheid uw gelaat doe sieren,
 Dat hij u alles schenke wat gij wenscht!
 Ja alles!.... ook.... de liefde van uw man....
 En kindren, die hij zegent!

FRANCESCA.

Paulo, hoe!

Wat zeg ik? — Ween niet, 'k wensch niet naar uw dood.

PAULO.

Toch haat ge mij....

FRANCESCA.

Wat maakt het u of ik
 U haat? — Ik zal uw leven niet verstoren,
 'k Zal morgen niet meer hier zijn. Dan zult gij
 Uw' broeder tot een zoet gezelschap wezen.
 Ge zult hem troosten over mijn verlies;
 Voorzeker zal hij weenen. — Hij alleen
 In Rimini zal weenen als hij 't hoort!....
 Kom, luister, maar zeg 't hem voorloopig niet.
 Weet dan, dat nooit ik hier terug zal keeren;
 De rouw zal mij ten dood zijn. Als die maar
 Mijn echtgenoot bereikt, tracht hem te troosten,
 En stort ook gij een traan.... om zijnentwil.

PAULO.

Francesca, vraagt ge wat uw haat mij raakt?
 Verstoort uw afschuw dan mijn leven niet?
 En deze sombre woorden, die gij spreekt?
 In schoon een engel, dien God in den gloed
 Der hoogste liefde schiep, door elk bemind,
 Gelukkig in uw huwlijk — en gij spreekt
 Van sterven? Gij — neen mij verwacht de dood,
 Mij, die zoolang aan 't dierbaar vaderland
 Door ijden roem ontrukkt werd, en verloor....
 Helaas! 'k verloor een vader, dien ik steeds
 Op nieuw t' omarmen hoopte. Hij had niet
 Mijn ongeluk bewerkt, zoo 'k hem mijn hart
 Ontdekt had.... neen, hij had mij háár geschonken
 Haar, die ik thans voor eeuwig heb verloren.

FRANCESCA.

Wat meent gij, spraakt gij daar van uw beminde?
 En leeft gij zoo ellendig zonder haar?
 Regeert de liefde zoo in uw gemoed?
 Zij moet niet d' eenge vlam zijn in de borst
 Eens dappren ridders, wien het zwaard, de roem
 Bekooren; edel is 't zich hun te wijden.
 Volg gij hun roep en laat de liefde nooit
 Uw ziel verlagen.

PAULO.

Hoe? Hebt gij wellicht
 Toch deernis met mij? Kon uw afkeer wijken
 Zoo 'k met mijn zwaard een grooter eernaam won?
 Beveel en ik gehoorzaam. Schrijf mij plaats
 En jaren voor. 'k Zal naar de verste stranden
 Mij heenbegeven; en hoe zwaar de taak,
 Hoe vol gevaar, zij zal m' een zoeten weg
 Gelijken door Francesca me opgelegd.
 Schoon moed en eer thans dappre daën verwekken,
 Zoo schenkt uw naam mij dan een hooger kracht.
 Geen heerschzucht zal mijn glorie meer bevleken,
 Geen lauwerkroon is d' eerpalm, dien ik wacht.
 Neen, 'k streef dan naar een krans door u geweven,
 'k Streef naar uw lofspraak, naar een vriendlijk woord,
 En, zie 'k een glimlach op uw lippen zweven,
 Wanneer mij d' opslag van uw oog bekoort —
 Dan...

FRANCESCA.

Groote God, wat hoor ik, wat is dat?

PAULO.

Dat ik u min, Francesca, u bemin,
Wanhopig is mijn liefde!

FRANCESCA.

Is 't een droom?

Herhaal, wat zegt ge?

PAULO.

Dat ik u bemin!

FRANCESCA.

Wat durft gij? Zwijg! Zoo men ons hoorde.... gij
Bemint mij? Is uw vlam zoo snel ontstoken?
'k Ben u verwant, dat weet ge toch! En hebt
Gij nu reeds haar, die gij bemint, vergeten?
Laat los, die hand, laat los! wee mij! uw kussen
Zijn zonde!

PAULO.

Neen, zij is niet snel ontstoken
Mijn vlam. 'k Verloor mijn liefste, dat zijt gij!
Van u heb ik gesproken, over u
Heb ik geweend, u minde ik, u bemin ik,
U zal ik minnen tot mijn laatste stonde!
En moest ik onder d'aard ook eeuwge straffen
Voor deze liefde lijden, 'k zal u eeuwig
En altijd meer beminnen.

FRANCESCA.

Is het waar?

Bemindet gij mij?

PAULO.

Toen ik in Ravenna

Als afgezant mijns vaders aankwam, zag

Ik met een sombren stoet van droeve vrouwen

Een voorhof u doorschrijden, bij een graf,

Dat kortlings geopend scheen, ternederknielen,

En met eerbiedig saamgevouwen handen

In stomme smarte droeve tranen weenen.

Wie is zij? vroeg ik iemand. — Ze is de dochter

Van Guido, was zijn antwoord. — En dit graf?

't Graf harer moeder. — Wat gevoelde ik toen

Een medelijden met die droeve dochter!

O duister kloppen van het hart!.... Gij waart

Gesluierd toen, Francesca, 'k zag uw oogen

Toen niet, maar 'k heb u van dien dag bemind.

FRANCESCA.

Houd op.... Gij zegt?.... gij mindet mij?

PAULO.

Die vlam

Verborg ik eengen tijd. Maar 't scheen mij eens,

Dat gij mijn hart doorgrond hadt. Gij verliet

Uw kamers en bezocht den stillen tuin.

'k Lag op een bed van bloemen bij het meer,

En staarde zuchtend naar uw vensters; bij

Uw komst sprong 'k bevend op. — Gij zaagt mij niet.

Uw blikken waren op een boek gevestigd;
 Een traan rolde op uw boek.... En diep bewogen
 Kwam 'k nader, 'k was verward in mijne woorden
 En gij in d' uwe. Gij gaaft mij het boek,
 En beiden lazen wij. Wij lazen samen
 Hoe Lancelot door liefde werd bewogen.
 Wij waren gansch alleen en zonder argwaan.
 Daar zagen we onverwacht elkaër in d'oogen,
 En ik verbleekte. — Gij gingt bevend heen.

FRANCESCA.

O welk een dag! Dat boek hebt gij behouden.

PAULO.

't Rust op mijn hart. 't Heeft mij in verre landen
 Gezaligd; zie de bladzij, die wij lazen;
 Daar is zij. Zie den traan, dien toen uw oog
 Gestort heeft.

FRANCESCA.

Ga, 'k bezweer u! Geen herinnring
 Dan aan mijn dooden broeder mag ik voeden.

PAULO.

'k Had toen dat bloed nog niet gestort. O gruwel,
 Onzaalge burgertwisten! Door dat bloed
 Bezweek mijn moed en 'k vroeg niet om uw hand.
 Ik ging in 't Oosten strijden en ik hoopte
 Hier spoedig weër te keeren, u bedaarder
 Terug te zien en dan uw hand te erlangen.
 Ja, 'k voedde zoete hoop om haar te erlangen.

FRANCESCA.

Helaas! ga heen, ik smEEK u, en eerbiedig
Mijn smart, mijn deugd. O God, wie geeft mij krachten
Tot weêrstand?

PAULO.

Hoe, gij hebt mijn hand gegrepen!
O vreugde, zeg, waarom grijpt gij mijn hand?

FRANCESCA.

O Paulo!

PAULO.

Haat ge mij dus niet? Gij haat
Mij niet?

FRANCESCA.

Ik moet u haten.

PAULO.

Kunt gij 't ook?

FRANCESCA.

Ik kan het niet.

PAULO.

Herhaal, herhaal dat woord.

Gij haat mij niet?

FRANCESCA.

'k Zei reeds te veel. O wreede!
Is 't niet genoeg? Ga weg, laat mij alleen.

PAULO.

Spreek uit; 'k laat u niet los eer gij mij alles
Gezegd hebt.

FRANCESCA.

Zei 'k niet reeds.... dat 'k u bemin? —
 Het booze woord is aan mijn mond ontglipt! —
 Ik min u, sterf van liefde voor u.... ach
 Heb deernis! 'k wou zoo graag onschuldig sterven.

PAULO.

Gij mint mij? gij?... Ge ziet mijn vreeslijk leed.
 De wanhoop vult mijn harte, maar de vreugd,
 Die door die sombre woede henenbruischt,
 Zij is zoo vreemd, zoo groot, dat ik geen woorden
 Kan vinden.... Zou het waar zijn, werkelijk waar,
 Dat gij mij liefhebt?... En 'k verloor u.

FRANCESCA.

Paul,

Gij zelf hebt mij verlaten. 'k Had geen grond
 Om aan uw liefde te gelooven. — Ga!
 Zij dit de laatste maal.

PAULO.

Neen nimmermeer
 Kan 'k u verlaten. Laten wij elkaër
 Ten minste iedren dag aanschouwen!

FRANCESCA.

En

Verraden? In het hart van mijn gemaal
 Een argwaan wekken, die mijn naam bevlekt?
 Neen, Paul, ontvlucht mij, zoo ge mij bemint.

PAULO.

Rampzalig noodlot! Ik uw naam bevleken?
 Neen! Van een ander zijt gij d' echtgenoot.
 Voor mij is 't sterven plicht. Wisch in uw borst
 D' erinring van mij uit en leef in vrede.
 Door mij werd zij verstoord, vergeef het mij.
 Geen tranen! ween niet, en bemijn mij niet! —
 Helaas, wat zeg ik? — Ja bemijn mij wel;
 Beween mijn vroegen dood.... 'k hoor Lanciotto.
 O hemel, geef mij krachten! — 1) Hier, mijn broeder!

DERDE TOONEEL.

LANCIOTTO, GUIDO *en de vorigen.*

PAULO.

Omhels mij beiden voor de laatste maal.

LANCIOTTO.

't Is dus vergeefs....

PAULO.

Tracht met geen enkel woord

U tegen mijn besluit te kanten. 'k Bracht

Hier 't onheil meê, en wee mij zoo ik ooit!....

LANCIOTTO.

Wat zegt gij? Waarom fronst gij 't voorhoofd zoo?

PAULO.

Niet onze — neen aan 't noodlot is de schuld....

Leef wel, Francesca!

1) Roepend.

FRANCESCA. 1)

Paulo.... blijf!

LANCIOTTO.

Die stem!

GUIDO. 2)

Zij hijgt naar lucht.

PAULO. 3)

Francesca....

FRANCESCA.

Hij gaat heen....

Ik sterf. 4)

PAULO.

Francesca! help haar, help haar!

GUIDO.

Kind.... 5)

VIERDE TOONEEL.

LANCIOTTO *en* PAULO.

LANCIOTTO.

Wat hoor ik, Paulo?... 'k Zie een vreeslijk licht,

-
- 1) Bijna buiten zich zelve en met een zenuwachtigen kreet.
 - 2) Zijne dochter vasthoudend.
 - 3) Op het punt van te vertrekken.
 - 4) Valt in zwijm in de armen van GUIDO.
 - 5) FRANCESCA wordt naar hare kamers gebracht.

PAULO.

Geniet, barbaar! ze is dood.... laat ook mij sterven.
Ontvlucht mij. ¹⁾

VIJFDE TOONEEL.

LANCIOTTO.

Zou zij werkelijk hem beminnen?
En zij, ze veinsde!.... Neen, de helle geeft
Dit denkbeeld me in.... Maar toch.... Hij mag het rijk
Niet uitgaan, 'k zal het hem met kracht beletten;
En valsche, slechte, wreede sluier scheur!

VIERDE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

LANCIOTTO *en de* PAGE.

LANCIOTTO.

Wat? Guido maakt zich ten vertrek gereed?
Ik wil haar spreken, wil Francesca spreken.
Ook hij moet bij mij komen.... Paulo.

1) Vertrekt.

PAGE.

't Is

Uw broeder, dien gij meent?

LANCIOTTO.

Jawel.... mijn broeder.

TWEEDE TOONEEL

LANCIOTTO.

Mijn broeder! hij 's mijn broeder, en zijn daad
 Wordt er te zwarter door. — Zij haatte hem!
 De leugenaarster! Ik zelf sloeg geloof
 Aan dezen haat. Neen d' afstand, die ze scheidde,
 Was d' oorzaak van haar tranen. Mooglijk heeft
 Francesca in 't geheim hem wel verzocht
 Naar Rimini terug te keeren. — Stil,
 Gedachten, zwijgt; verschriklijk is uw raad
 De hand, o wee! aan 't zwaard te slaan.... ik beef!

DERDE TOONEEL.

GUIDO, LANCIOTTO.

LANCIOTTO.

Wil uwe dochter mooglijk mij ontvluchten?
 Wil zij m' ontvluchten zonder dat ik 't weet?
 En gij geeft aan haar wenschen toe....

GUIDO.

Het moet!

LANCIOTTO.

Uw dochter is dus schuldig?

GUIDO.

Neen, maar 't lot
Verdoemt ons allen tot oneindig lijden!

LANCIOTTO.

Ze is volgens u niet schuldig, en zij brandt
Van 't meest vloekwaardig vuur!

GUIDO.

Maar 't smart haar diep.

Zij smeekt om hem 't ontvluchten. Nauwlijks kwam
Ze uit haar bezwijming bij, of diep beschaamd
En woedend sleurde ik uit uw oog haar weg;
'k Had haast vergeten, dat 'k haar vader was;
Ik wierp haar aan den voet van 't kruisbeeld neer,
En zwaaide 't bloote staal haar boven 't hoofd,
Haar dreigend te vermoorden en te vloeken,
Zoo zij de waarheid mij verzweg. Zij sprak
In vreeslijk snikken....

LANCIOTTO.

En wat zeide zij?

GUIDO.

De smart verstikt mijn stem — zij is mijn dochter.
Ze lei haar keel aan 't staal en sloeg in tranen
Haar blikken naar mijn starende oogen op.
Ik schreeuwde: „Zijt gij schuldig, zijt gij schuldig?”

Ze kon uit angst niet spreken en mijn hart
 Bezweek door medelij. Ik wendde 't hoofd,
 En voelde hoe ze mij de knie omvatte;
 Zij boog het hoofd ter aard en met de stem
 Eens stervenden riep ze uit: „Ik ben onschuldig,
 „Mijn vader!”— „Zweer!”— „Ik zweer het.” En in stille
 Wischte ik de tranen van mijne oogen af.
 Nog driemaal riep zij uit: „Ik ben onschuldig!”
 Ik wierp het staal ter aard, ik hief haar op
 En sloot haar in mijn armen. — 'k Ben beledigd,
 Gewond, bedroefd als vader, maar 'k ben vader.

LANCIOTTO.

O woede! Zij bemint hem en zij huichelt
 Nog onschuld? Hoopt, verwijderd uit mijne oogen,
 Op blijder liefde met haar Paulo? ha!
 Zij hoopt vergeefs! Hij heeft beloofd haar naar
 Ravenna na te volgen... o verrader!
 Gij zijt nog in mijn handen!

GUIDO.

Maar vergeet
 Den eerbied voor mijn grijze haren niet.
 Ik moet haar redden, gij haar nimmer weêrzien. ¹⁾

1) Vertrekt.

VIERDE TOONEEL.

LANCIOTTO, PAULO.

LANCIOTTO.

Treed nader, ongelukkige.

PAULO.

Ik ben

Aan zulke woorden niet gewoon en zou
 Ze in andren straffen. Maar ik eer in u
 Geduldig het gezag van onzen vader.
 Richt gij u tot den onderdaan of spreekt
 Gij tot uw broeder?

LANCIOTTO.

'k Spreek... tot mijnen broeder.

Geef antwoord, Paul. Waar' zij uw echtgenoot,
 En zoo een ander u haar hart ontroofde;
 Zoo hij uw beste vriend was, zoo gij hem
 Met meer dan broederliefde aan 't harte druktet,
 Terwijl hij u verried? Wat zoudt gij dan
 Hem doen? — Denk na.

PAULO.

Ik voel hoeveel 't u kost

Zoo zacht te zijn.

LANCIOTTO.

Zoo, voelt gij dit, gevoelt

Gij wat dat kost? — Gij spraakt van onzen vader.
 Ook hij was voor zijn zonen zacht, zelfs dan
 Als hij ze schuldig achtte.

PAULO.

Gij alleen

Waart waardig hem als heerscher op te volgen.
 Wat moet ik zeggen? O gij werpt mijn trots
 In 't stof ter neêr! Ook ik waan mij soms edel,
 Maar 'k ben het niet als gij.

LANCIOTTO.

Zeg, waar' ze uw vrouw,

Wat dan?

PAULO.

Francesca? 'k zou de schaduw zelfs
 Eens mededingers niet gedoogen!

LANCIOTTO.

Zoo

Uw broeder 't waagde haar te minnen?

PAULO.

Dan

Zou hij mijn broeder niet meer zijn. Mijn vloek
 Op wie haar minnen dorst! Wee over hem!
 Dat zweer ik. 'k Zou hem met mijn dolk verscheuren,
 Wie de verrader zijn mocht.

LANCIOTTO.

Ja, ook mij

Bestormt dat woest verlangen, en 'k bedwing
 Ter nauwernood mijn hand, die grijpt naar 't zwaard.
 Geloof het, ik bedwing met moeite haar.
 En zeg, bekent gij dus dat gij de vrouw
 Eens andren hebt verleid: de vrouw uws broeders?

PAULO.

Gij waart thans minder wreed wanneer uw dolk
 Mij doodde. Maar 'k ben geen ellendeling.
 Die engel ik verleiden! — Neen dat nooit.
 Wie haar bemint kan geen ellending wezen.
 Waar hij te voren laag, dan zou hij toch
 Zoodra hij haar bemint het niet meer zijn.
 Elk hart wordt edel, dat de beeldnis draagt
 Van deze vrouw. En ik, die haar bemin,
 Wil menschlijk, dapper en godsdienstig wezen;
 En daar 'k haar liefheb, ben ik 't ook wellicht
 Reeds meer dan meestal vorsten en soldaten.

LANCIOTTO.

En tevens meer dan iemand leugenaar.
 Durft gij nog roemen op uw liefde?

PAULO.

'k Zou

Te zwijgen weten zoo ze zondig was;
 Maar neen, ze is even zuiver als onmeetlijk.
 'k Zou eerder duizend dooden sterven dan
 Die liefde te besmetten. — 'k Zie nochtans
 De sterke noodzaak in om heen te gaan.
 Doe voor uw vrouw thans afstand van uw broeder;
 Voor eeuwig afstand.

LANCIOTTO.

Ze is niet zondig, zegt gij,
 Uw liefde? Maakt gij dan m' in eeuwigheid
 Niet ongelukkig? — 'k Zal vergeten kunnen,

Dat ik een dierbren broeder had, maar kan
 Ik evenzeer háár hart uw beeld ontscheuren?
 Neemt gij haar hart niet mede waar gij gaat?
 Zoo zal 'k verafschuwd aan haar zijde leven.
 De lieve zal 't niet zeggen, maar ik voel
 Dat zij mij haat — en gij, schurk, zijt de schuld.

PAULO.

Ik min haar, ik beken het, maar Francesca!
 Verdenk haar niet!

LANCIOTTO.

Woudt gij mij levens nog
 Bedriegen? Maar 'k doorgrond u wel. Gij heeft,
 Dat ik mij in Francesca wreken mocht,
 In uw beminde; nu bekruipt de lust
 M' er werkelijk toe. 'k Heb 't recht om u te dooden,
 Niet waar? want ik regeer en ben als man
 Door u verraden en als vorst beleedigd.
 De faam mag van mij spreken wat zij wil,
 Van u zegt zij toch zeker: hij was schuldig.

PAULO.

De faam zal zeggen: welke schuld had Paulo
 Zoo hij als jongling naar Ravenna's hof
 Gezonden werd en daar in liefde ontvlamde
 Voor d' edelste der menschelijke geesten?
 En welke rechten hebt gij dan op haar?
 Zij had u nooit gezien; uit staatsbelang
 Hebt gij haar hand begeerd. Heeft de natuur
 Ook vorstenzonen dan geen hart geschonken?

Waarom hebt gij het hare niet doorgrond
Aleer gij haar tot d' uwe maaktet?

LANCIOTTO.

Hoe,

Wat durft gij u vermeten? hoont gij nog?
Neen, thans ben ik mijzelf geen meester meer. 1)

VIJFDE TOONEEL.

GUIDO, FRANCESCA *en de vorigen.*

FRANCESCA. 2)

O Vader, help! 'k Zie hen de wapens trekken.

GUIDO. 3)

Blijf stil. — Houdt vree, verwoede broedergeesten!

PAULO.

Gij naamt mij meer dan 't leven, en ik acht
Mijn bloed niets waard, kom, stort het.

FRANCESCA.

Stort het mijne;

Ik, ik alleen heb u beleedigd,

GUIDO.

Dochter!

1) Hij grijpt naar het zwaard.

2) Achter de schermen.

3) Wil eerst FRANCESCA terughouden, maar werpt zich dan tusschen PAULO en LANCIOTTO.

LANCIOTTO.

De grijze kruin uws vaders, slechte vrouw,
 Is uw geluk. Blijf in zijn armen rusten,
 Maar beef wanneer hij u verlaten mocht.
 Dan zal 'k vergeten, dat gij als vorstin
 Geboren zijt, maar erger dan slavin
 Zal 'k u behandlen. Schandlijk is uw liefde;
 Want minder schande rust op de slavin
 Dan op een vrouw, die ontrouw is.... Dit woord
 Maakt mij waanzinnig. Ik u zoo beminnen,
 Aanbidden, — en gij mij verachten?.... Hoog
 Draag ik het hart, — dat weet gij — vreeslijk hoog;
 En daden zijn er, die 'k niet kan vergeven,
 Daar d' eer het mij verbiedt.... wat zeide ik, d' eer?
 Kent gij dat woord wellicht?

GUIDO.

Houd op.

LANCIOTTO.

Ik hoor

D' almachtge stem der eer, en als zij spreekt
 Hoor ik geen andre stemmen en het staal
 Doe 'k nederdalen, waar haar vinger wijst.

FRANCESCA.

Wanneer hij mij niet doodt, dood gij mij, vader!

LANCIOTTO.

Hoe, droom ik? — Beeft gij?.... Guido, als ook mij
 Gelijk als u de kruin besneeuwd zal wezen,

Als 'k dan 't verleên herdenken zal en koel
 Mijn deugden en mijn feilen zal beschouwen;
 Zelfs dan nog zal, als ik de vrouw gedenk,
 Die ik aanbad, maar die mij heeft verraden,
 Weêr in mijn borst al d' oude gramschap woeden,
 En vloekend zal ik met mijn oog naar 't graf,
 Opdat het mijne smart verberge, vluchten.
 Maar nooit verschijnt die dag. Want nu reeds jaagt
 De slechte mij naar 't graf; en de gedachte
 Der groeve, die mij wacht, verheugt haar reeds.
 Zij zal ze zelve smaken en misschien
 Een ander met haar er in neêr zien dalen.

FRANCESCA.

O hemel, geef mij krachten, dat mijn mond
 Hem antwoord geve.... Voor de stem der eer
 Zou 'k doof zijn? Zoo ik Paulo heb bemind,
 Die liefde was niet laag. Hij was als vorst,
 Als dappre ridder mij bekend, meer niet.
 De volken en de vorsten prezen hem.
 'k Was toen uw vrouw nog niet. Wat zeg ik? Ja,
 Rechtvaardig is uw gramschap; ik vermocht
 Dien eersten hartstocht nimmer uit te wisschen!
 Toch was 't mijn wil.... Ik zou met dit geheim
 Gestorven zijn, waar' Paul niet weêrgekeerd.
 Dat zweer ik.

PAULO.

Ongelukkige.

FRANCESCA.

Vergeef

Aan hem alleen; en niet aan mijn beminde
Maar aan uw broeder.

LANCIOTTO.

Hoe, gij smeekt voor Paul?

Gij snoode! Dacht gij samen uit deez' wallen
t' Ontsnappen? En beraamdet gij ook reeds
U elders weêr te vinden? En beloofde
Hij mogelijk aan uw vader u t' ontrooven?

PAULO.

Dat 's laag gedacht.

LANCIOTTO.

Ik laag? — Zij zal vertrekken,
Maar nimmer ziet ze u weêr. Omsingelt hem,
Gij wachters. Laat geen voet hem buiten 't rijk
Verzetten.

PAULO.

Zooveel hoon zal 'k nooit verdragen
In 't ouderlijke huis! 1)

LANCIOTTO.

Ik ben uw heer.

Geef mij dit wederspannig zwaard.

PAULO. 2)

Hoe broeder....

Ge ontwapent mij?... Ach, hoe zijt gij veranderd.

1) Hij wil zich verdedigen.

2) Door de wachters omringd.

FRANCESCA.

Genade!.... Paulo! Paul!

PAULO.

Francesca!

LANCIOTTO.

Vrouw.

GUIDO.

Kom mede, kom, onttrek u aan zijn toorn.

VIJFDE BEDRIJF.

De zaal is door eene lamp verlicht.

EERSTE TOONEEL.

FRANCESCA en GUIDO.

FRANCESCA.

Zeg, hebt gij hem bedaard?

GUIDO. 1)

Hij zag me en sprong
 Verschrikt het bed uit. „Hemel!” schreeuwde hij,
 „Is deze dag des onheils aangebroken?
 „Moet ik haar thans verliezen? Neen 'k verander
 „Weêr elk besluit. Want zonder haar te leven
 „Is mij onmogelijk.” Bittre tranen drupten

1) Uit de vertrekken van LANCIOTTO komend.

Bij deze woorden neêr op zijn gelaaf.
 Nu brak hij bij uw naam in gramschap uit,
 Dar weêr beklaagde hij u vol van liefde.
 Ik hield hem lang in d' arm gekneld en 'k weende.
 Ik trachte hem vervolgens te bedaren
 Met zachte woorden, overtuigde hem,
 Dat gij moet heengaan zonder hem te zien.
 Kom, laat ons gaan.

FRANCESCA.

Neen, vader, 'k wil nog niet.
 Wanneer 'k hem nu niet zie, dan zal ik nimmer
 Hem weêr zien. Thans is hij op mij verstoord,
 En 'k wil van zijn vergifnis zeker wezen.

GUIDO.

Bedaar, hij heeft u reeds vergeven en
 Heeft mij beloofd ook Paulo te vergeven.

FRANCESCA.

O vreugd, maar noem in deze heilige stonde,
 Ik smeek 't u vader, niet den naam van hem,
 Dien ik geheel vergeten moet en wil!
 Hij spreekt reeds minder sterk in mijn gemoed;
 'k Hoor weêr de stem der deugd, die 'k had verloren,
 En 't naberouw en de herinnering
 Des trouwen echtgenoots, dien gij mij gaaft,
 En dien ik niet te minnen wist. O laat
 Mij hem nog eenmaal spreken. Word niet boos!
 Verwerf mij die genade. 'k Wil hem toonen
 Hoe diep ik mijn ondankbaarheid betreur;

Ik wil mij nederwerpen hem te voet,
 En hem bezweren, dat hij mij toch niet
 Verachte. Ga, zeg dat 'k hem weêr moet zien,
 Zal ik op Gods vergif'nis blijven hopen.

GUIDO.

Gij wilt het met geweld? Ik breng hem hier.

TWEEDE TOONEEL.

FRANCESCA.

O dierbaar Rimini, voor eeuwig dus
 Verlaat ik u; vaarwel, noodlot'ge stad!
 Vaarwel, rampzaalge maar geliefde muren!
 Beminde wieg van.... deze vorsten. Hoe,
 Wat zeg ik? Eeuwge God, ik bid voor 't laatst
 U voor dit huis; al ben ik schuldig, sluit
 Uw ooren voor mijn smeekgebeden niet.
 'k Vraag voor mij zelve niets, maar bid, o God!
 Voor deze broeders. Leg uw rechterhand
 Met almacht hun op 't hoofd. Wat zie ik!....

DERDE TOONEEL.

PAULO en FRANCESCA.

PAULO. 1)

O,

Wat bovenaardsche vreugd! Ik zie haar weêr —
Blijft hier! Ik zal u volgen zoo gij vlucht.

FRANCESCA.

Vermeette! Laat dit. Hóé zijt gij gewapend?

PAULO.

Met goud heb ik mijn wachters omgekocht.

FRANCESCA.

Een nieuwe misdaad, hemel!

PAULO.

Neen, ik kom

Om misdaên te verhoeden. O, geloof mij,
De woede van den minnenijd mijns broeders
Zal geen voldoening vinden tegen mij;
Neen, hij beraamt úw dood. Een vreeslijke angst
Drijft mij hierheen. — Ik lei mij eerst ter neêr
Tot slapen en een vreeselijk gezicht
Zag 'k in den droom! 'k Zag stervend in uw bloed
U baden, en ik wierp mij bij u neêr
Om u te helpen.... toen spraakt gij mijn naam
En bliest den adem uit! o vreeslijk droomen!
't Ontwaken gaf mij niets, want ik aanschouw

1) In razernij aanrennend met een ontbloot zwaard in de hand.

Het wreed gezicht nog steeds voor d' oogen. Zie,
 Het koude doodzweet biggelt aan mijn lokken
 Bij de herinnering.

FRANCESCA.

Bedaar.

PAULO.

In woede

Sprong 'k op, ik kocht de knechten om, ik greep
 Een zwaard — in angst u nimmer weêr te zien.
 Hier vind ik u, o zaligheid! — Gebied,
 Mijn arm is als mijn hart uw onderdaan;
 Ik wensch voor u te sterven.

FRANCESCA.

O verdoolde,

Kom tot u zelve. Hij, dien gij beleedigt,
 Heeft ons vergeven. Vlucht mij! Waarop hoopt gij?

PAULO.

Zoo ik u met uw vader niet gered
 In andre landen zie, kan ik u niet
 Verlaten, want een vreeslijk voorgevoel
 Beklemt mij voor uw leven. — Gij bemint
 Mij niet: ge zijt zoo kalm....

FRANCESCA.

Ik moet het zijn.

PAULO.

Nu zeg mij, wanneer zullen wij ons weêrzien?

FRANCESCA.

Als ooit op aarde onze.... slechte liefde
Een einde heeft....

PAULO.

Neen nooit; zoo zien wij nimmer
Elkander weêr! — Francesca, leg uw hand
Mij hier op 't hart. Soms zult gij later haar
Op 't uwe leggen en zult u herinnren
Hoe 't mijne klopte. Hevig zijn die slagen:
Ze zullen weinig zijn.

FRANCESCA.

O welk een liefde!

PAULO.

Ik had u aangebeden, en geen dag
Waar heengegaan, of 'k had getracht om uw
Geluk nog te verhoogen. — Gij hadt mij —
Betoovrend denkbeeld — dierbaar kroost geschonken,
Dat u geleek; ik had dan aan mijn zonen
Geleerd, om u na God het hoogste te eeren
En te beminnen, zooals ik u min.

FRANCESCA.

Uw woorden aan te hooren is zelfs zonde.

PAULO.

En nooit de mijne dus!...

FRANCESCA.

Wat zegt gij? — Steeds

Zal ik gevoelen wat ik mijn gemaal
En zijne edele offers schuldig ben;

En hoor naar 'tgeen ik plechtig thans verklaar:
 Zoo ooit het onrechtvaardig noodlot hem
 Het eerst in 't graf deed dalen, zou ik steeds
 Den weduwsliuer dragen, zijn gedachtenis
 Zou 'k nooit door mijne min voor u verstoren,
 Tenzij in stilte.

PAULO.

Gij hebt mij verkeerd
 Verstaan; ik voed geen booze wenschen. Neen,
 Mijn broeder lev' en doode mij; maar gij,
 Francesca, moet zijn gramschap ook ontvluchten,
 Ja, leef en min mij in 't geheim. Gij zult
 Mij vaak in uwe droeve droomen zien;
 Mijn geest zal nacht en dag, door u gezaligd,
 Aan uwe zij zijn, u aanbidden.

FRANCESCA.

Paulo!

PAULO.

Tirannen waren God en menschen ons.

FRANCESCA.

Bedaar! Ik ongelukkige; wij raken
 Verdwaald. Mijn vader! ¹⁾

PAULO.

Neen, geen vader heeft
 Meer rechten op zijn kindren, als hij hen
 Aan de begeerten, die hij doordrijft, offert.

1) Roepend.

Wie heeft de bloem der jeugd u in geweent
 Begraven? Wie den koortsgloed doen ontbranden,
 Die u verteert? Wie naar den rand des grafs
 U heengejaagd?... Uw vader!

FRANCESCA.

Booze, zwijg!

Wees stil, ik hoor gerucht.

PAULO.

Geen sterveling

Zal u ontrukken kunnen aan mijne armen.

LAATSTE TOONEEL.

GUIDO, LANCIOTTO *en de vorigen.*

LANCIOTTO.

Wat zie ik! Paulo!.... 'k ben door mijne wachters
 Verraden.... En gij riept mij hier, o Guido,
 Om zooveel schandlijkheid t' aanschouwen? Zij
 Heeft u met opzet naar mij heengezonden.
 Ze wilden vluchten of zich tegen mij
 Verzetten, — en ze zullen beiden sterven! ¹⁾

FRANCESCA.

O boos vermoeden!

1) Hij ontbloot het zwaard en vecht met PAULO.

GUIDO.

Slechte dochter, ach
Gij dwingt mij u te vloeken.

PAULO.

Allen, allen,
Francesca, haten u, en mij alleen
Hebt gij tot uw verdediger.

FRANCESCA.

Bedaar,
O broeders, ik zal m' in uw ijzers sluiten,
Aan mij de schuld.

LANCIOTTO.

Zoo sterf! ¹⁾

GUIDO.

O wee!

LANCIOTTO.

Gij, lage,

Verdedig u.

PAULO.

Doorsteek mij. ²⁾

GUIDO.

Hoe, wat deedt gij?

LANCIOTTO.

Dat bloed, o hemel!

PAULO.

Ach Francesca....

1) Doorsteekt haar.

2) Werpt het zwaard ter aarde en laat zich verwonden.

FRANCESCA.

Vader,

Door u.... werd ik vervloekt....

GUIDO.

'k Vergeef u, dochter!

PAULO.

Francesca, ach.... vergeef mij, ik ben d' oorzaak
Van uwen dood.

FRANCESCA. 1)

Een eeuwig lijden.... wacht....

Helaas.... mij.... onder d' aarde!....

PAULO.

Eeuwig zal

Ook onze liefde zijn.... Ze is dood.... ik sterf....

LANCIOTTO.

Ze is dood! O Paul! Dit staal gaaft gij aan mij!
Ik stoot het in mijn borst.

GUIDO.

Houd op, reeds vloeit

Uw bloed, en 't is genoeg. De zon verschrikt
Als straks haar oog op deze lijken blik.

1) Stervend.

DE LAATSTE TOONEELEN

VAN HET TREURSPEL:

DE GRAAF VAN CARMAGNOLA

VAN

ALESSANDRO MANZONI.

1785—1873.

De Graaf van Carmagnola had, als opperbevelhebber van het leger der Republiek van Venetië, eerst den Hertog van Milaan, Filippo, overwonnen, maar was later in den krijg minder gelukkig geweest, en, schijnbaar om over den vrede te beraadslagen, naar Venetië geroepen. Met groote eer ontvangen, werd hij onverwachts van verraad beschuldigd en door den Raad der Tienen ter dood veroordeeld; hij onderging zijn vonnis den 5den Mei 1432.

PERSONEN:

DE GRAAF VAN CARMAGNOLA.

ANTONIETTA VISCONTI, zijne vrouw.

MATILDE, zijne dochter.

GIOVANNI FRANCESCO GONZAGA, bevelhebber in
dienst van Venetië.

VIJFDE BEDRIJF.

TWEEDE TOONEEL.

In 't huis van den Graaf te Venetië.

ANTONIETTA en MATILDE.

MATILDE.

De dag breekt aan, en nog komt vader niet.

ANTONIETTA.

Ach kind! geen ondervinding leerde u 't nog:
Hetgeen men wenscht komt altijd laat, verwacht,
En komt niet immer. 't Ongeluk alleen
Komt, nauwlijks eerst voorzien, ons overvallen.
Maar nu verdween de nacht; de pijnlijke uren
Van 't wachten en verlangen zijn voorbij;
Het uur der vreugde zal ons weldra slaan.
Het kan niet lang meer duren en 'k beschouw
Dit lange toeven als een gunstig teeken:
Zulk lang beraad kan slechts op vrede doelen;
Dan zal hij d' onze zijn — voor langen tijd.

MATILDE.

O moeder, 'k hoop het ook. Wij hebben reeds
 In tranen zooveel nachten, zooveel dagen
 In angsten doorgebracht. 't Wordt eindlijk tijd
 Dat ieder oogenblik, bij ieder nieuws,
 Bij elk gemurmel van het volk de vrees
 Ons langer niet beklemm'; dat nimmermeer
 Dit vreeslijk denkbeeld d' afgestreden ziel
 Bezoeke: mogelijk sterft thans wien gij mint.

ANTONIETTA.

Welk denkbeeld! Thans gelukkig geen gevaar;
 En elke vreugde moet met smart gekocht.
 Herinnert ge u den dag wel toen uw vader,
 Ontvangen door de grootsten, in triomf
 Getrokken, de veroverde banieren
 Als zegeteeknen naar den tempel droeg?

MATILDE.

O welk een dag!

ANTONIETTA.

Toen scheen een ieder kleiner
 Dan hij. De lucht was van zijn naam vervuld;
 Wij zagen, van de menigte verwijderd,
 In hoogte zittend, dezen éénen aan,
 Wien alle blikken zochten; vreugdedronken
 Sprak bevend toen ons hart: wij zijn de zijnen.

MATILDE.

O zalige oogenblikken!

ANTONIETTA.

En wat hadden

Wij toch gedaan om hunner waard te zijn?
De hemel koos uit duizenden ons uit
Voor deze vreugd. De hemel koos u, schreef
U dezen grooten naam op 't voorhoofd; Hij
Gaf u dien schat, die ieder trotsch zal maken,
Wien gij hem overgeeft. Hoe wordt ons lot
Benijd! Wij moeten dit met vrees betalen.

MATILDE.

Ze is uit!... Wees stil.... ik hoor den slag van riemen
In 't water.... 't nadert.... en houdt op. De poorten
Gaan open.... ja voorzeker komt hij, moeder;
Ik zie een wapenrusting, ja hij is het!

ANTONIETTA.

Wie zou het anders zijn? — O dierbre man....
(Zij gaat naar den achtergrond van het tooneel).

DERDE TOONEEL.

GONZAGA *en de vorigen.*

ANTONIETTA.

Hoe, Gonzaga!.... waar is mijn man? waar is hij?
Gij antwoordt niet? O hemel! uw gelaat
Vermeldt een ongeluk.

GONZAGA.

Helaas, 't vermeldt

De waarheid!

MATILDE.

En wien treft dit ongeluk?

GONZAGA.

O vrouwen! waarom werd zoo wreed een taak
Mij opgelegd?

ANTONIETTA.

Gij wilt barmhartig wezen,
Maar gij zijt wreed: gij doet ons niet meer beven.
In Gods naam, spreek; waar is mijn echtgenoot?

GONZAGA.

Schenk' u de hemel kracht mij aan te hooren.
De Graaf....

MATILDE.

Is naar het kamp teruggekeerd?

GONZAGA.

Keert nooit terug.... hij is in ongenade
Bij den Senaat.... gevangen.

ANTONIETTA.

Hij gevangen!

Waarom?

GONZAGA.

Hij wordt beschuldigd van verraad.

ANTONIETTA.

Verrader, hij?

MATILDE.

O vader!

ANTONIETTA.

Kom, ga voort:

Op alles zijn wij voorbereid; wat zullen
Zij met hem doen?

GONZAGA.

Mijn mond zal 't u niet zeggen.

ANTONIETTA.

Zij hebben hem gedood!

GONZAGA.

Hij leeft, maar 't vonnis

Is over hem geveld.

ANTONIETTA.

Hij leeft; ween niet,

Mijn dochter, nu het tijd is om te handlen.

Heb meelij, Gonzaga, en laat ons leed

U niet vermoeien; zie, de hemel zendt

U deez' verlaatnen toe: hij was uw vriend.

Komt, laat ons gaan. Geleid ons naar de rechters.

Kom met mij, arm onschuldig kind, kom mede.

Er is op aard nog medelij; ook zij

Zijn echtgenooten, vaders, en het kwain

Bij hen niet op, toen zij het oordeel velden,

Dat hij ook echtgenoot en vader was.

Wanneer zij zien wat smart een enkel woord

Uit hunnen mond veroorzaakt, zullen zij

Er zelf van beven, en niet anders kunnen

Dan 't woord herroepen. D' aanblik van de smart
 Is vreeslijk voor den mensch. Wellicht heeft hij
 Zich niet verwaardigd zich van blaam te zuivren,
 En hun hetgeen hij voor hen deed t' erinnren;
 Wij zullen het t' erinnren weten. Ja,
 Voorzeker heeft hij niet gesmeekt, maar wij,
 Wij zullen smeeken.

(Zij wil vertrekken).

GONZAGA.

Hemel, waarom mag
 Ik u althans die hoop niet laten! Hier
 Is om te smeeken geen gelegenheid.
 De rechters zijn hier doof en onvermurwbaar
 En onbekend; de bliksem schiet, — een wolk
 Verbergt de hand, die hem geslingerd heeft.
 Één troost is u vergund: de droeve troost
 Om hem te zien; die tijding breng ik u.
 Reeds dringt de tijd. Vat moed, de proef is vreeslijk;
 God zal u sterken.

MATILDE.

Dus geen hoop meer.

ANTONIETTA.

Dochter!

(Zij vertrekken).

VIERDE TOONEEL.

In den kerker.

DE GRAAF.

Zij zullen thans het weten. Ach waarom
 Sterf ik ten minste niet van hen verwijderd!
 't Is waar, de tijding zou hen vreeslijk treffen;
 Maar 't plechtig uur der smarte waar' voorbij.
 Nu zien wij 't voor ons, moeten teug voor teug
 Den lijdensbeker — en te zamen — drinken.
 O open veld! o ver verschiet! gerucht
 Der wapens! o trompetgeschal! geschreeuw
 Der strijders! wilde vreugde der gevaren!
 Mijn ros! 't waar' schoon om tusschen u te sterven.
 Maar.... ga ik dan met tegenzin, gedwongen,
 Een schelm gelijk, mijn noodlot te ontmoet,
 Terwijl ik op den weg armzaalge twisten
 En machteloze wenschen zaai? — Zou hij
 Mij ook verraden, Marco? Laag vermoeden!
 O twijfel, kon 'k u voor den dood doen zwijgen!
 Maar neen, wat baat het om op nieuw 't gelaat
 Aan 't levenslot te toonen, en den blik
 Te richten, waar de voet niet treden mag? --
 Filippo, gij zult van mijn dood genieten! --
 Wat geeft het? 'k heb die lusten zelf gesmaakt,
 En weet nu wat ze waard zijn. — Ze terugzien!
 Haar zuchten hooren! ja, het laatst vaarwel
 Van deze stemmen hooren! in die armen

Mij wedervinden.... om mij los te maken
 Voor eeuwig! Ach, daar zijn ze! Laat, o God!
 Een blik vol deernis op ze nederdalen.

VIJFDE TOONEEL.

ANTONIETTA, MATILDE, GONZAGA en de GRAAF.

ANTONIETTA.

Mijn man!

MATILDE.

Mijn vader!

ANTONIETTA.

Keert gij zoo terug?

Is dit de langgewenschte stonde?

DE GRAAF.

O smart!

De hemel weet, dat zij om uwentwil
 Alleen mij schriklijk is. 'k Ben lang gewoon
 Den dood t' aanschouwen en hem te verwachten.
 Voor u alleen heb ik behoefte aan moed;
 Gij wilt mij dien toch immers niet benemen?
 Als God het onheil op het hoofd der goeden
 Doet nederdalen, geeft hij kracht tot dragen;
 Uw kracht zij even groot als 't ongeluk.
 Laat ons de laatste omarming nog genieten;
 Ze is ook een gaaf des hemels. Weent gij, dochter!
 En gij ook, vrouw! — Toen 'k u de mijne maakte,

Toen vloten uwe dagen rustig heen;
 Ik maakte u van mijn onheil deelgenoot:
 Dit denkbeeld maakt mij 't sterven bitter. Mocht
 Ik maar niet zien, hoeveel gij door mij lijdt.

ANTONIETTA.

O echtgenoot van mijne schoone dagen,
 Gij, die ze schiept; aanschouw mijn hart: ik sterf
 Van smart, maar wensch niet, d' uwe niet te zijn.

DE GRAAF.

Ik wist, o vrouw! wat ik in u verlies;
 Doe het mij thans niet al te veel gevoelen.

MATILDE.

Die moordenaars!

DE GRAAF.

Neen, dierbare Matilde, —

De booze kreet van haat en wrok ontstijge
 Uw reine ziele niet; dit uur is heilig,
 Verstoor het niet. Wel is het misdrijf groot,
 Maar gij zult zien, dat midden in de smarten
 Een hooge vreugde blijft, als gij vergeeft.
 De dood! De wreedste vijand kan niets doen
 Dan hem verhaasten. O, de menschen vonden
 Den dood niet uit; hij zou ondraaglijk zijn,
 Wanhopig; van den hemel daalt hij neêr,
 En tevens schenkt de hemel ons een troost,
 Dien menschen geven noch benemen kunnen.
 O gade, dochter, hoort mijn laatste woorden:
 Ik zie, zij vallen loodzwaar u op 't harte,

Maar eenmaal zal het zoet zijn ze u t' erinnren.
 Gij, gade, leef; verwin de smart en leef;
 Deze arme zij van alles niet beroofd.
 Verlaat dit land, voer snel haar weêr naar d' uwen
 Terug; ze is van hun bloed, en gij waart hun
 Voorheen zoo dierbaar! Doch als echtgenoot
 Huns vijands waart gij 't minder, en de twisten
 Der wreede staatzucht maakten Carmagnola
 Onwelkom aan Visconti; maar gij keert
 In droefheid weêr; 't gehate voorwerp van
 Hun afkeer is niet meer: de dood verzoent. —
 Gij, teedre bloem, die tusschen het gekletter
 Der wapens mij de ziel verheugen kwaamt,
 Gij buigt het hoofd, de storm loeit boven u!
 Gij beeft en kunt den boezem niet weêrhouden
 Te snikken; 'k voel uw heete tranen vallen,
 En weet ze niet te droogen; gij schijnt mij
 Om medelij te vragen; ach Matilde,
 Uw vader is onmachtig u te helpen.
 Maar voor verlatenen leeft in den hemel
 Een Vader, en gij weet het. Bouw op hem
 En leef voor kalme, zoo niet blijde dagen.
 Ja, Hij bereidt ze u zeker; waarom zou
 Hij op uw morgen al de watren storten
 Des leeds, wanneer hij niet voor 't verder leven
 Zijn ganschen schat van liefde wou bewaren?
 Blijf leven en vertroost uw droeve moeder!
 Voer' zij u eens een' braven man in d' armen! —

Ik bied u, Gonzaga, voor 't laatst de hand,
 Die gij zoo vaak des morgens voor den slag
 Gedrukt hebt, als we onzeker waren of
 We elkander op den avond zouden weêrzien.
 Wilt gij haar nogmaals drukken, en uw woord
 Aan mij verpanden, dat gij deze vrouwen
 Geleiden en beschermen zult, tot zij
 Hun nabestaanden hebben weêrgevonden?

GONZAGA.

Ik zweer het u.

DE GRAAF.

't Is goed, nu ben 'k tevreden.
 Zoo gij naar 't kamp terugkeert, groet mijn broeders;
 Zeg hun, dat ik onschuldig sterf, dat gij
 Getuige van mijn daden en gedachten
 Geweest zijt en het weet. Zeg hun, dat nooit
 De schande van verraad mijn zwaard bevlekte.
 Ik heb het niet bevlekt; ik ben verraden.
 Gedenk uw ouden makker bij het wappren
 Der vaandels en het schallen der trompetten;
 En als den morgen na den slag op 't veld
 De priester tusschen sombere geluiden
 De handen plechtig opheeft, en het offer
 Voor de verslaagnen aan de Godheid brengt,
 Gedenk dan mij, die ook op 't veld van eer
 Te sterven dacht.

ANTONIETTA.

O God, erbarm u onzer!

DE GRAAF.

Mijn gâ, Matilde, mijne stonde nadert;
Wij moeten afscheid nemen, dus, vaartwel!

MATILDE.

Neen, vader!

DE GRAAF.

Kom nog eenmaal aan mijn hart;
En dan vertrek, ik bid het u.

ANTONIETTA.

O neen!

Zij moeten met geweld ons van u scheuren.
(Men hoort gedruisch van gewapenden.)

MATILDE.

Welk leven!

ANTONIETTA.

Groote God!

*(De deur wordt half geopend en gewapenden treden binnen;
hun aanvoerder gaat op den Graaf toe; de beide
vrouwen vallen in zwijm.)*

DE GRAAF.

Genadig Vader,

Ge ontvoert haar aan dit vreeslijk oogenblik;
Ik dank u! Vriend, verleen gij haar uw hulp,
Breng ze van deze plek, en als ze ontwaken,
Zeg haar — dat niets te vreezen overblijft.

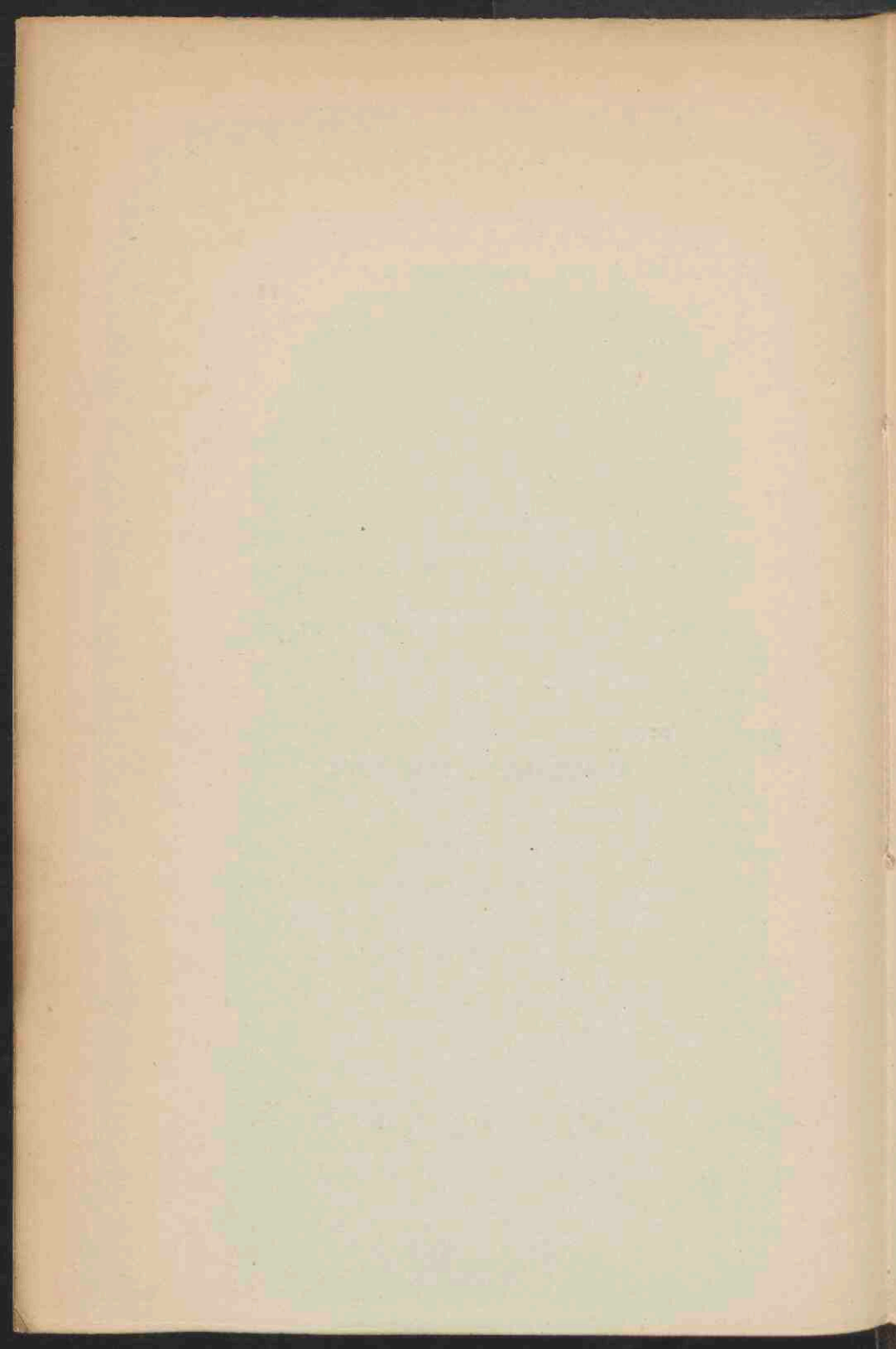
DE KOREN

UIT HET TREURSPEL „ADELCHI”

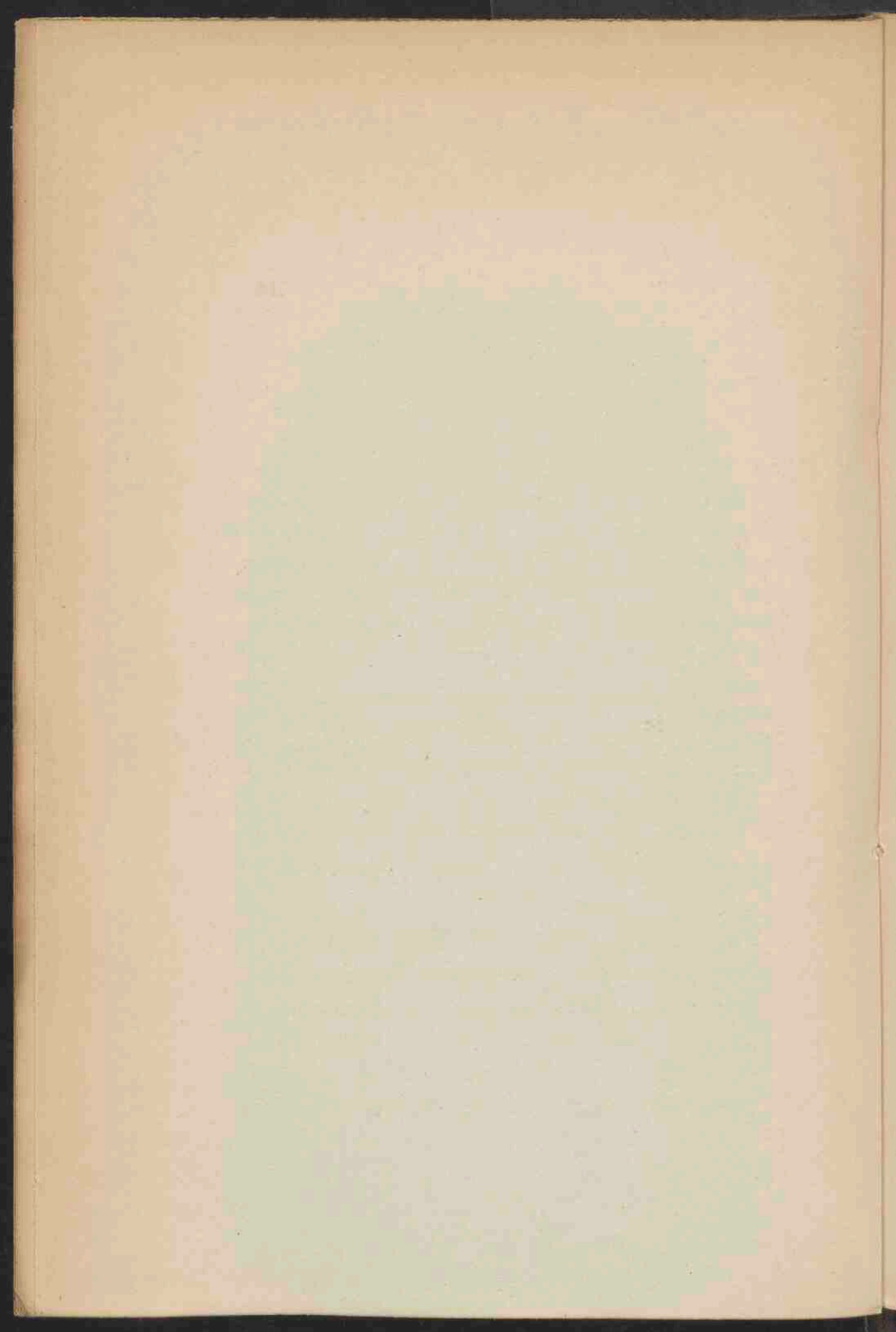
VAN

ALESSANDRO MANZONI.

1785—1873.

Het treurspel *Adelchi* heeft de historische gebeurtenissen in Italië omstreeks het jaar 773 n. C. tot onderwerp. In het eerste koor worden de gevoelens weêrgegeven van het Italiaansche volk, afstammelingen der oude Romeinen, die, na eeuwen lang onder de heerschappij der Longobarden gezocht te hebben, bij den inval en de overwinning der Franken onder Karel den Groote in hen, maar ten onrechte redders meenen te begroeten. Het tweede koor bezingt den dood van Ermengarda, dochter van Desiderio, Koning der Longobarden, in het klooster, waarin zij de wijk had genomen, na door haar echtgenoot, Karel den Groote, verstooten te zijn.

EERSTE KOOR.

Uit wouden en holen, uit stortende hallen
En oude, gescheurde, geblakerde wallen,
Uit velden, door 't zweet van den dienstknecht besproeid,
Verrijzen op eenmaal ronddwalende scharen,
Verheffen de hoofden, die luistren en staren,
Door vreemde geluiden geschokt en geboeid.

In d' aarzlende blikken, de bevende trekken
Valt nauwlijks de moed van de vaders t' ontdekken,
Het zonlicht gelijk, dat een wolkenkleed breekt:
De hoon, door de macht der verdrukkers geleden,
Schijnt in deze trekken verstoord en bestreden
Door trots, dien een roemrijker tijd had gekweekt.

Meest dwalen zij samen, verspreiden zich bevend
 Op slingrende paden, en, beurtelings levend
 In hoop en in vrees, treên zij voort of terug;
 Aanschouwen verwonderd, hoe d' ordlooze benden
 Der wreede verdrukkers de teugelen wenden
 En vluchten voor 't zwaard, dat hen treft in den rug;

Zien ze ademloos rennen, gelijk naar de holen,
 In 't veiligste diep van de wouden verscholen,
 De roofdieren snellen, door vreeze gejaagd;
 Zij zien hoe de vrouwen, gewend om te hoonen,
 Met peinzende blikken de peinzende zonen
 Beschouwen, door vrees en vernedring geplaagd.

Van rechts en van links vallen strijdende mannen
 Met dorstende zwaarden op 't heir der tirannen,
 Als rennende honden op 't vluchtende hert;
 De schaar, in een nieuwe verrukking verloren,
 Streeft d' afloop vooruit, ziet haar volk reeds herboren,
 En droomt van het eind van de smaad en de smert.

Hoort dwazen! De sterken, die 't slagveld bezetten
 En aan uw tirannen het vluchten beletten,
 Zij kwamen van ver over bergen en veld,
 Verlieten de weelde der feestlijke malen,
 Verrezen in haast uit de rust van hun zalen,
 Toen d' oorlogsklaroen hun den strijd had gemeld;

Verlieten de vrouwen, die bij het vertrekken
 Met smeecken en raden het afscheidsuur rekken,
 Tot droefheid en weenen heur stemmen versmoort;
 Versierden hun helmen met wapprende bossen,
 En deden in 't zadel der gitzwarte rossen
 De valbruggen dreunen — en repten zich voort;

Doorrenden de landen in talrijke scharen,
 En zongen het krijgslied, dat sterkt in gevaren,
 Maar dachten in stilt' aan hun lieflijk kasteel;
 Op bergen, in dalen doorwaakten ze nachten
 Gewapend en rillend, terwijl ze gedachten
 Aan 't zalig genot van het minnegekwel.

Zij moesten 't gevaar van de werkelooze uren
 En brandende, lastige ritten verduren,
 Het strenge bevel en het nijpend gebrek;
 Zij voelden de lansen op 't borstkuras stuiten,
 En hoorden de pijlen hun helmen omfluiten
 Of breken op 't schild, dat hen schut in den nek.

En 't doel van hun streven, het loon van die sterken
 Waar' uwe verlossing, verblinden! te werken,
 Het eind van de smart, die een vreemdeling leed?
 Keert weêr naar uw prachtige, vallende muren,
 Om 't dienen en zwoegen op nieuw te verduren;
 Besproeit weêr de voren van 't veld met uw zweet.

Twee meesters voor éénen — dat hebt gij gewonnen;
 Een dubbele verdrukking is voor u begonnen,
 De sterke en de zwakke vermengen zich saam,
 Verdeelen de kudden, verdeelen de slaven,
 En legren te zaam tusschen bloedige graven
 Op 't veld van een volk, zonder land, zonder naam!

TWEEDE KOOR.

Onder 't floers van zachte lokken,
 Moeilijk ademhalend, ligt
 D' arme neêr met slappe handen;
 Doodzweet parelt op 't gezicht;
 Biddend wendt haar brekend oog
 Bij het sterven zich omhoog.

En 't geweên houdt op; de vrouwen
 Blijven in gebed vereend.
 En een zachte hand daalt neder
 Op het koude hoofd, verleent
 Haar den laatsten dienst en spreidt
 't Floers, dat haar ten doode wijdt.

Edle vrouw, u stoor bij 't sterven
 Geen gedachte aan aardsehen lust:
 Offer u aan 't Opperwezen
 Rein van hart en sterf in rust!
 Enkel met het leven endt
 Uwe martling, uw ellend.

Zoo was van die droeve kranke
 Hier beneên het treurig lot:
 Hare beê om te vergeten
 Werd geweigerd door haar God,
 Die haar om heur smart vergeeft,
 Bij Wien ze eeuwig zalig leeft.

In de slapelooze nachten
 Van de stille kloostercel,
 Tusschen 't zingen van de maagden,
 Bij het klinken van de schel,
 Altijd weêr op nieuw verscheen
 Voor haar geest het schoon verleên,

Toen ze, jeugdig en vertrouwend
 Op een toekomst, die bedroog,
 Met verrukten geest de frissche
 Fransche koeltjes binnenzoog,
 En door 't zustrental benijd
 Tot vorstinne werd gewijd.

Toen, met rijkversierde lokken,
 Starend van een heuveltop,
 Zij in 't dal de jacht zag rennen
 In een vliegenden galop,
 En den vorst met golvend haar
 Aan het hoofd der wilde schaar.

Achter volgen snelle rossen,
 Dampend van den heeten rit,
 Honden, ijlings losgelaten,
 Of zich voegend in 't gelid;
 Uit het dichtbegroeid ravijn
 Springt, verjaagd, het everzwijn;

Verft, door 's konings pijl getroffen,
 't Stuivend jachtveld met zijn bloed;
 Bevend wendde toen de teedre
 't Hoofdje naar heur maagdenstoet:
 't Hoofdje, door de vrees verbleekt,
 Die de vlam der liefde kweekt.

Lauwe watren, die bij Aken
 Borrelt uit der aarde schoot,
 Gij hebt aan den vorst der krijgers,
 Van het stijf kuras ontbloot,
 Na de hitte van de jacht
 Vaak verkwikking aangebracht!

Even als de dauw de geesten
 Van 't verdroogde grasveld wekt,
 Als een levensaëm de takken
 Van 't verschroeide bosch doortrekt,
 't Boompje, dor van kruin tot voet,
 Weër met bladren prijken doet:

Zoo daalt ook de lafenisse
 Van 't welmeenend vriendenwoord
 In de ziel, die door een sterke
 Wreede liefde wordt verstoord,
 Daar 't haar aan dien droom onttrekt,
 Andre neiging in haar wekt.

Maar gelijk de zon bij 't stijgen
 Brandend op de helling breekt,
 En met onverpoosde hitte
 Heel de lucht in vlam ontsteekt,
 't Halmpje, nauwlijks d'aard ontgroeid,
 Weër meédogenloos verschroeit:

Zoo keert ook na kort vergeten
 De begraven liefde weër,
 Stort met eeuwig jonge krachten
 Op de bange ziele neër,
 En de geest, nauw afgedwaald,
 Wordt bij 't oude leed bepaald.

Edle vrouw, u stoor bij 't sterven
 Geen gedachte aan aardschen lust;
 Offer u aan 't Opperwezen
 Rein van hart en sterf in rust!
 In den grond, die straks u dekt,
 U ter laatste rustplaats strekt,

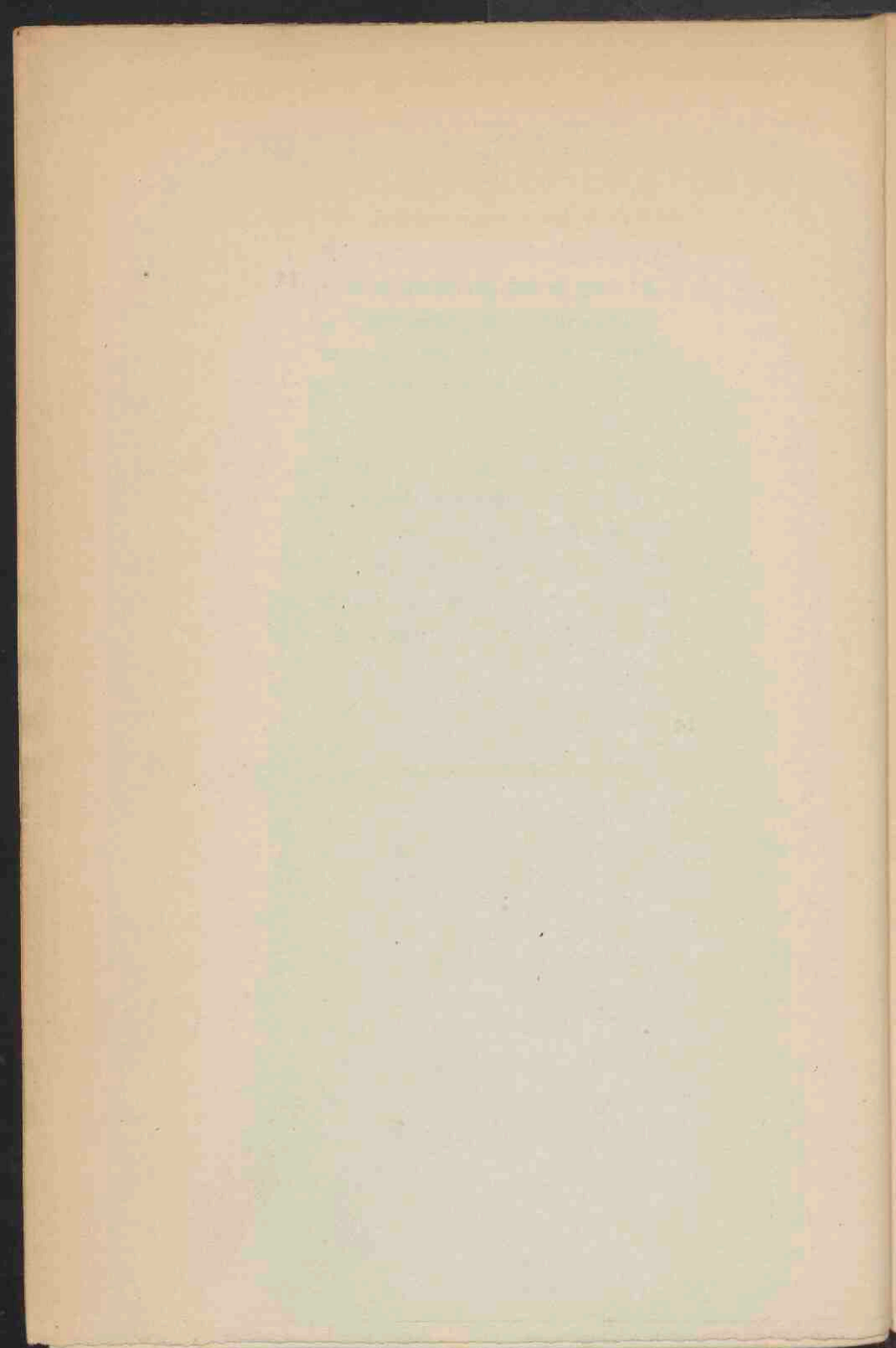
Slapen andre lijdereessen,
 Maagden, te vergeefs verloofd,
 Weduwvrouwen, door de zwaarden
 Van heur mannen wreed beroofd,
 Moeders, voor wier oog een zoon
 Neêrzonk met verbleekte koon.

Droeve nazaat der tirannen,
 Dochter van het wreed geslacht,
 Dat op d' overmacht zich steunde,
 Redeneering zocht in kracht,
 Recht in bloed en hoovaardij
 In 't gebrek aan medelij:

U heeft onder d' onderdrukten
 't Wijze noodlot plaats bereid;
 Daal met hen in 't graf ter neder,
 Sterf in rust, bemind, beschreid;
 Nimmer wordt door hand of woord
 Uw onschuldige asch verstoord.

Sier' de levenlooze trekken
Van 't gelaat de schoone rust,
Die het in uw jeugd vertoonde,
Van de toekomst onbewust:
Spiegel, waar het beeld in viel
Van een schoone maagdenziel.

Zoo doorbreekt de zon de wolken,
Hult geheel den westertrans,
Dalend achter 't hoog gebergte,
In een' zachten purperglans,
Die den vromen boer bewijst,
Dat een schooner morgen rijst.

DE VIJFDE MEL.

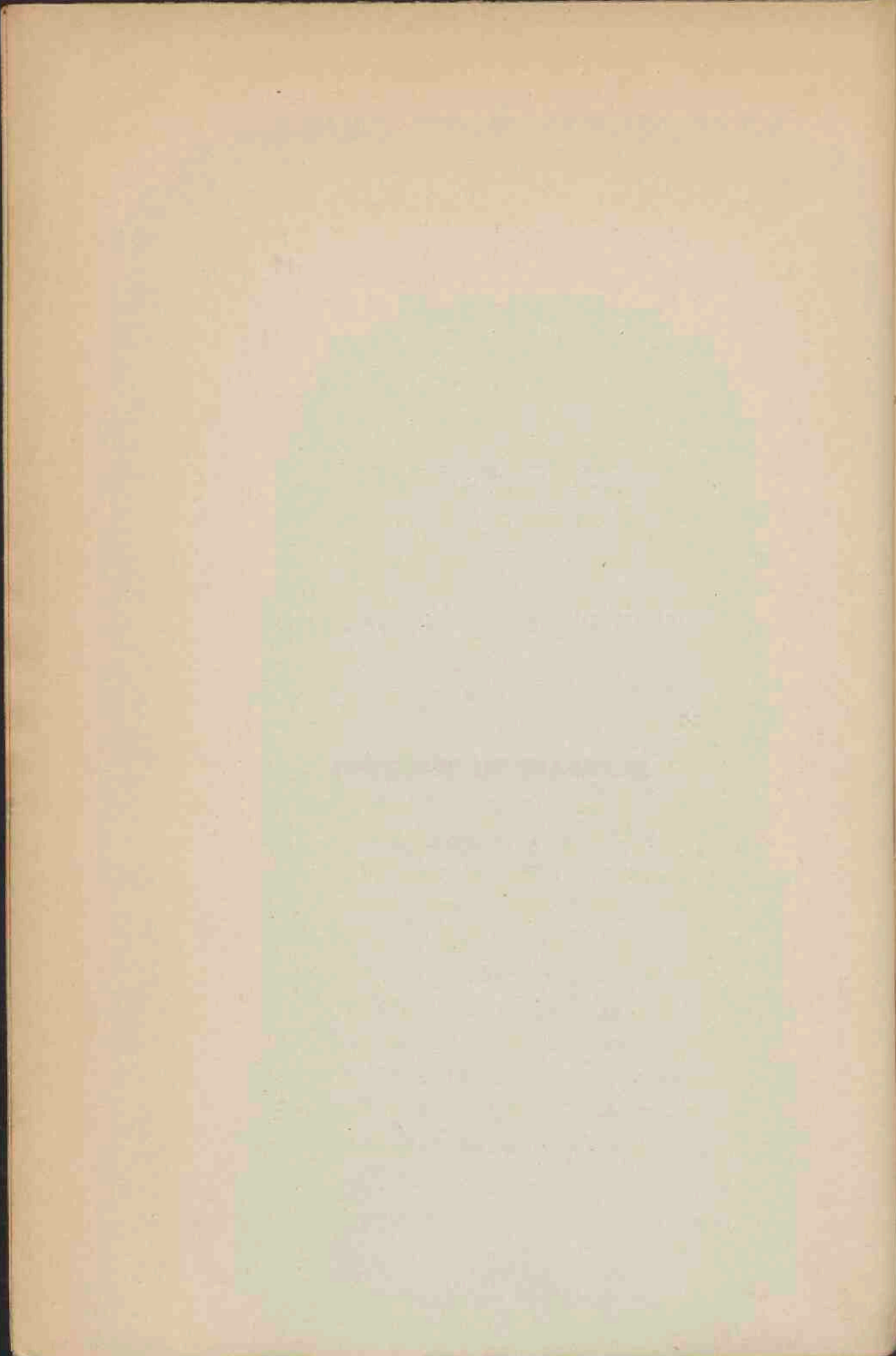

ODE BIJ DEN DOOD VAN NAPOLEON,

DOOR

ALESSANDRO MANZONI.

1785—1873.

Hij hád geleefd, en evenals
Na 't laatste snikken van den dood
Bewegingloos het hulsel lag,
Waaraan die trotsche geest ontvlood:
Zoo diepgetroffen en verbaasd
Is d' aard, als zij de mare hoort.
Ze zwijgt, wanneer ze 't stervensuur
Van dezen grooten man gedenkt,
En vraagt zich af, wanneer haar zand —
Dat zand met menschenbloed gedrenkt —
Weér wordt betreden door een voet,
Die zóó zijn indruk voelen doet.

Mijn muze zag hem op den troon
 In schitterenden glans — en zweeg;
 En toen in snelle wisseling
 Hij stortte, opstond, nederzeeg,
 Heeft zij in 't duizendstemmig koor
 Háár klanken niet gemengd.
 Maar, rein van lage vleierij
 En laffen hoon, verrijst zij thans
 Bewogen, en zij zingt een lied
 Bij 't plotsling tanen van dien glans:
 Een lied, dat op de winden zweeft,
 En mooglijk eeuwig trilt en leeft.

Gelijk de bliksem straal bij straal
 Uit donderende wolken schiet,
 Zoo sloeg zijn sterke heerschershant
 Van Spanje tot aan 't Rijngebied,
 Van d' Alpen tot Egyptenland,
 Van West naar Oost, van strand tot strand.
 Was 't ware roem? het oordeel blijv'
 Aan 't onpartijdig nageslacht!
 Wij buigen het bewondrend hoofd
 Voor Hem, die van Zijn schepperskracht
 De machtigste uiting heeft gezocht —
 En dezen grooten geest gewrocht.

De vreugd van hem, die naar een doel
 Verlangend en toch bevend streeft,
 Onrustig dient, daar steeds de staf
 Des heerschers hem voor d'ooogen zweeft,
 Den scepter grijpt, het doel bereikt,
 Waarnaar te streven dwaasheid scheen:
 Hij smaakte 't al: de grootste roem,
 Door 't doorgestaan gevaar vermeerd,
 Vlucht, overwinning, heerschappij,
 't Leed, dat den banneling verteert,
 Twee malen in het stof verneêrd,
 Twee malen als een god vereerd.

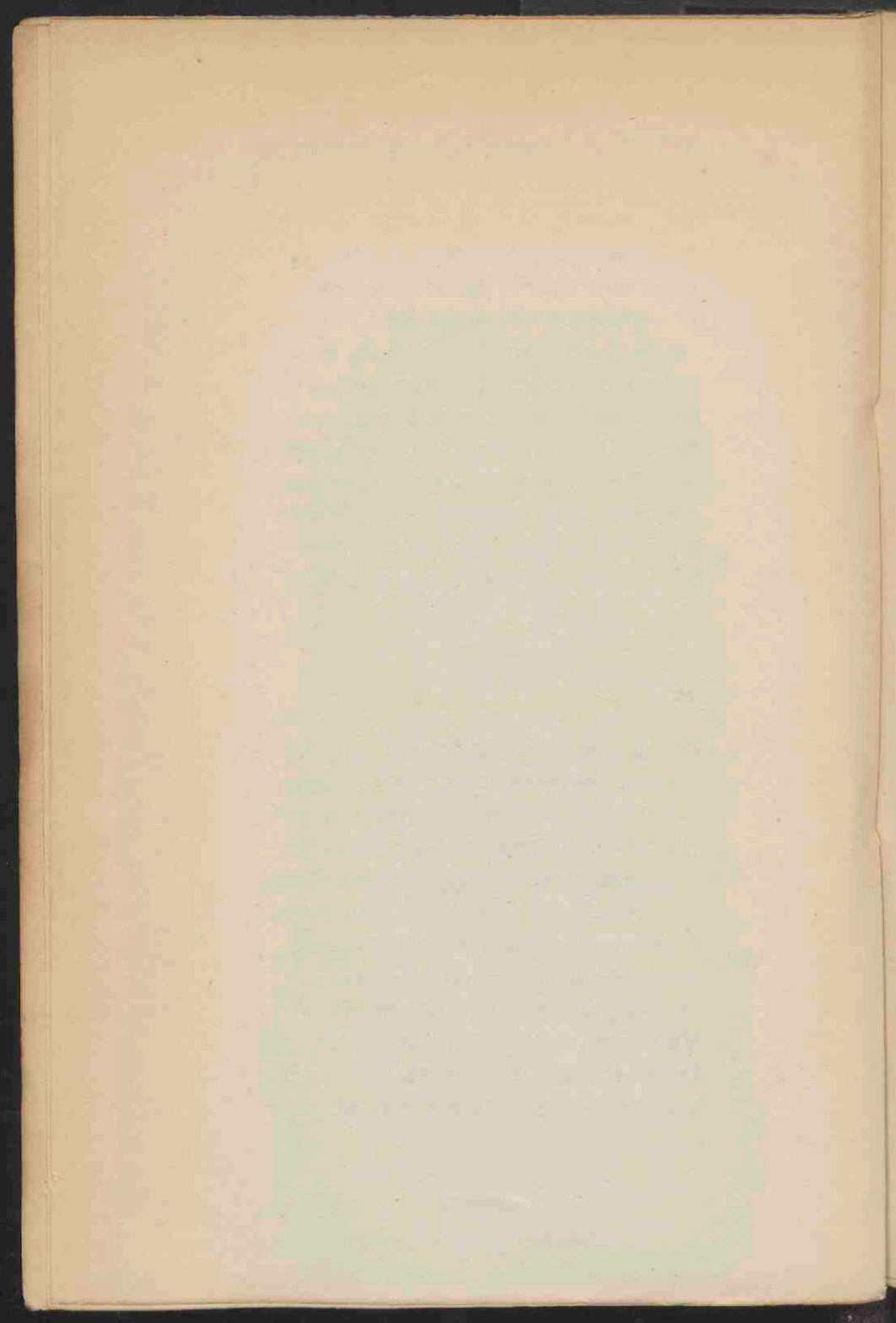
Twee eeuwen, tot de tanden toe
 Gewapend voor een tweegevecht,
 Zijn bij het hooren van zijn naam
 Gebogen voor zijn scheidsgerecht;
 Hij stilde met een wenk 't gewoel,
 Klom zwijgend op den rechterstoel;
 Verdween — en sloot in 't nauwe perk
 In trage rust zijn levenstijd;
 Hij, die zoo innig werd beklaagd
 En zoo onmeetlijk werd benijd;
 Voor wien nooit d' afschuw is verzwakt,
 De liefde nimmer werd geknakt.

Gelijk de golven over 't hoofd
 Des schipbreuklings ternederslaan,
 Wiens turend oog zooeven nog
 Aan 't einde van de waterbaan,
 Toen hem een golf naar boven hief,
 Vergeefs naar verre kusten zocht:
 Zoo daalden ook op dezen geest
 De golven der erinring neér.
 Hij wou zichzelf voor 't nageslacht
 Beschrijven, maar ach, telkens weér,
 Zonk, als hij nauw begonnen had,
 Zijn hand op 't nooit volschreven blad.

Wanneer een werkelooze dag
 In de vergetelheid verdween,
 Dan staarde, d' armen op de borst
 Gekruist, hij somber voor zich heen,
 En van een tijdperk, dat verging,
 Bestormde hem d' erinnering.
 Dan dacht hij aan 't beweeglijk heir,
 Aan 't voetvolk, flikkend uit een wolk
 Van stof, aan 't doorgerende land,
 Aan 't golvend meer van 't paardenvolk,
 Aan 't stout bevel, in haast doordacht,
 En in een oogenblik volbracht.

Ach, mooglijk zonk bij zooveel leed
 En strijd die groote geest terneêr,
 Naar adem hijgend, maar een hand
 Is neêr gedaald uit zaalger sfeer,
 En heeft hem in een beter land,
 In zachter, reiner lucht verplant.
 Ze lei hem zachtkens op de paên
 Der hoop, waar bloem bij bloempje groeit,
 Naar 't eeuwig veld, waar 't hoogste heil,
 Dat geen verbeelding schetst, ontbloeit;
 Waar d'ijdele roem, op aard vereerd,
 In stilte en duisternis verkeert,

Schoon, eeuwigdurend heilgeloof,
 Dat telkens overwinning viert!
 Schrijf thans verheugd de schoonste neêr,
 Die ooit uw lokken heeft gesierd;
 Daar nooit een geest, zoo trotsch, zoo hoog,
 Voor 't schandlijk kruishout nederboog.
 Spaar aan zijn asch het harde woord,
 Dat haat tot na den dood verraadt;
 De God, die neêrwerpt en verheft,
 Maar troost, waar hij met droefheid slaat,
 Die God alleen bleef hem nabij,
 Was bij den doodsnik aan zijn zij.

DAVID'S ZANG.

FRAGMENT UIT HET TREURSPEL „SAUL”

VAN

VITTORIO ALFIERI.

1749—1803.

PERSONEN:

SAUL, Koning van Israël.

DAVID.

JONATHAN, zoon van Saul.

MICHAL, dochter van Saul en gehuwd met David.

DAVID.

Oneindige, eeuwige, die in Uw alvermogen
Al, wat geschapen is, gebiedt als opperheer,
Gij, door Wien ik den chaos werd onttoegen,
En denk, en zingen durf Uw naam ter eer:
Als Uwe blikken over d'afgrond zweven
Dan openbaart hij wat zijn diep verbergt;
Een knik Uws hoofds doet heel de wereld beven;
Verheft Gij d' arm, zoo vlucht elk, die U tergt.
Reeds eenmaal daaldet Gij op snelle vleuglen
Van meer dan duizend cherubijnen neêr,
Bezieltet met een geest, niet te beteuglen,
Den vorst en leidsman van ons heer.
Gij hebt hem woorden en verstand geschonken,
Gij waart hem schild en zwaard en heldenkracht;
Zend nu slechts een van Uwe hemelvonken
De wolken door als lichtstraal in den nacht.
Wij weenen....

SAUL.

Hoe, 'k meen David's stem te hooren,
 Die mij uit lange, diepe dompling wekt,
 'k Zie weêr het licht van mijne jonkheid gloren....

DAVID.

Wie nadert? 'k Hoor maar zie niet! Nader trekt
 Een stofwolk, door den wind van 't Oost gedreven;
 Snel schiet ze voort, ze scheurt — en 't moordend staal
 Der vele duizenden, die in haar leven,
 Weërkaatst het zonlicht als een bliksemstraal.
 Hoog boven heel het heir verheven,
 Trekt Saul op, die Isrel steunt;
 Een vlammenkrans schijnt hem t' omzweven;
 Het voetvolk stampt, de bodem dreunt,
 En hemel, aard en vloed weêrklinkt
 Van krijgsgeschreeuw....
 Hij nadert, hij nadert met vreeslijke macht,
 De paarden en wagens verstroot hij met kracht;
 Zijn aanblik doet ieder verstijven van schrik,
 De toorn van Jehova schenkt vuur aan zijn blik.
 O Ammon, waar is nu de moed van uw zonen?
 Waar is nu uw trotschheid, waar blijft nu het hoonen
 Van 't volk van den Heer?
 Bij hoopen bedekken uw lijken de velden,
 Uw bloedige koppen, ze zijn onzen helden
 Een oogst vol van eer.
 Maar waar hoor ik eensklaps dat nieuwe geschal?
 Welk leger komt aan?

't Is Saul, hij kondigt aan Edom den val,
 Zijn zwaard zal 't verslaan.
 Zoo worden ook Moab en Soba bedolven,
 En Amalech, dat in ellende verzinkt.
 Een woudstroom gelijkt hij, met schuimende golven,
 Die alles ontwortelt, verwoest en verdrinkt.

SAUL.

Dit is een weêrklank van mijn schoon verleden,
 Die mij aan 't graf ontrukkt, ter glorie roept.
 Wat zeg ik? — zouden immer de oorlogskreten
 Mij roepen? — Vadse rust slechts en vergeten
 Wachten den ouden man.

DAVID.

Ik zing de rust.

Bij het lieflijk golfgetoover
 Zit Gods strijder, afgemat,
 Dorstig van het lange pad,
 Onder 't altijdgroenend loover
 Des lauriers, zoozeer begeerd.
 En zijn zacht en dierbaar kroost
 Denkt, hoe 't best zijn smarte weert,
 Schenkt door medelijden troost,
 Maar verblijdt zich als hij lacht,
 En een ieder weent zoo zacht,
 Hartontroerend,
 Zielvervoerend,
 Dat geen tong het melden kan.

't Eene dochterkijn ontbindt
 Hem den helm, zoo lang getorscht,
 En de gâ, die teêr hem mint,
 Drukt hem zachtkens aan heur borst.
 D' andre lievling reinigt thans
 't Schoon gelaat, beroofd van glans;
 Tracht een bloemenkrans
 Hem om 't hoofd te slingren,
 En bedauwt de vingren
 Van den vader, teêr bemind,
 Met heur tranen; 't derde kind
 Klaagt, dat zij den prijs niet wint.

Maar het sterkere geslacht
 Dat op zijn omhelzing wacht,
 Toont op andre wijs zijn kracht;
 Hier maakt d' eene zoon
 't Bloedig slagzwaard schoon;
 „Wanneer ben 'k een man,”
 Zucht een tweede, „'k span
 „Vaders handboog dan.”
 En een derde tilt
 Lachend vaders schild.
 'k Zie een vreugdetraan
 In het schittrend oog
 Van den koning staan;
 Want die dierbre jeugd

Draagt het harte hoog,
 En hij is hun vreugd.
 O welk zalig lot
 Waar de vrede woont!
 Waar men hoopt op God,
 Ware liefde toont!
 Maar de zon daalt neêr,
 't Koeltje suist niet meer,
 En de koning rust,
 Zacht in slaap gesust.

SAUL.

Gelukkig wie zulk kroost bezit! Hoe zoet
 Is deze vreê. Ik voel, hoe 't heete bloed
 In kalmer stroomen mij door d' aders vloeit.
 Maar hoe? — zal Saul, de koning, ooit, geboeid
 Door 't huislijk leven, schuilen in de tent?
 Werd Saul, de dappre, reeds den strijd ontwend?

DAVID.

De koning rust, maar een vreeslijke rij
 Van doodsgestalten gaan 't oog voorbij;
 Hij droomt den droom van de sterken.
 Hij ziet aan zijn voeten op 't bloedige veld
 Den wreeden tiran, dien zijn arm heeft geveld:
 Een spook, dat geen kwaad meer zal werken.
 Daar schittert een bliksem, die alles verblindt:
 Zijn slagzwaard! de moed van den dappre verzwindt,
 Een lafaard gelijk, voor dit wapen.
 Zoo wordt ook het woud, dat verschrikt als hij brult,

Niet steeds door de stem van zijn koning vervuld:
 Ook hij heeft zijn tijd om te slapen.
 Maar, schoon geen geluid zijn nabijheid vermeldt,
 Toch blijven de kudden door vreeze bekneld,
 De herders in zorgen en nooden,
 Want, als hij verrijst, zal hij wonden en dooden.

Maar de koning ontwaakt,
 En de kreet, dien hij slaakt,
 Roept: te wapen! te wapen!
 Wie durft nog te slapen?
 Wie stelt zich te weer?
 Zijn arm werpt hem neêr!

'k Zie een streep, 'k zie een licht,
 En den vijand, die zwicht
 Voor den vreeslijken gloed.
 Van 't vijandlijke bloed
 Druipt Israëls heer.
 Een bliksem schiet neêr!
 De slingersteen schiet
 Zoo wondersnel niet
 Als 't zwaard, waar de held,
 Waar de koning meê velt.
 Hij stijgt in de lucht,
 In onvolgbare vlucht,
 Klapwiekend omhoog,
 Tot den top van den boog

Van 't hemelsche rijk :
 Een adlaar gelijk
 Op vleuglen te zweven ,
 Door God hem gegeven ,
 Om wie op de drempels
 Van heidensche tempels
 Voor afgoden knielen ,
 Geheel te vernielen.
 Van ver volg ik na
 En ik jaag en versla ,

Verniel en verstrooi de vijandlijke schaar ;
 Twéé zwaarden beschermen ons volk in gevaar.

SAUL.

Wie snoeft? Is buiten 't zwaard, dat ik ontbloot,
 Een ander zwaard? 'k Vernietig hem, ik dood
 Den booze, die mij hoont.

MICHAL.

Bedaar, terug, genâ!

JONATHAN.

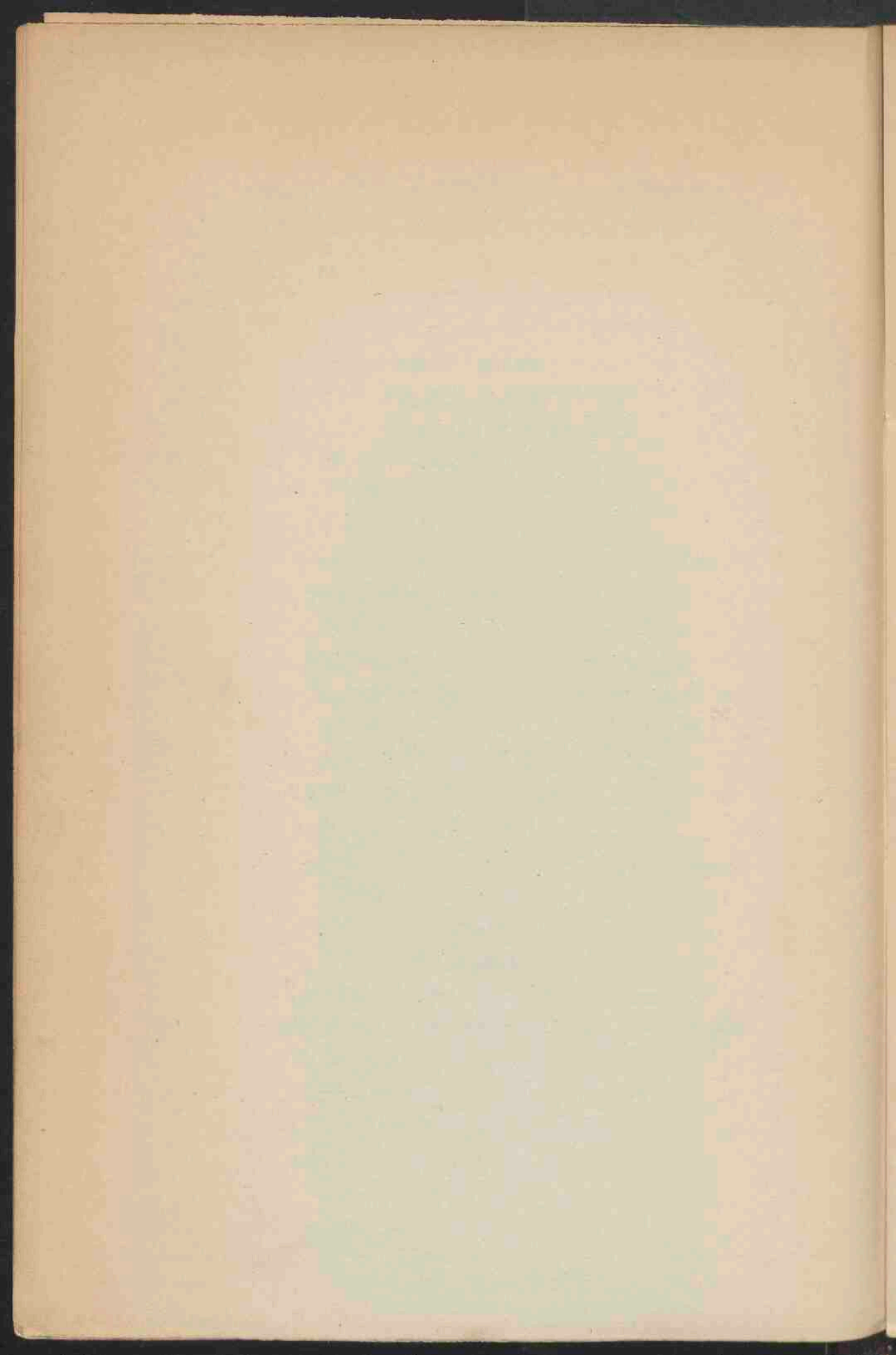
Wat doet gij?

DAVID.

Arme vorst!

MICHAL.

O dierbre gâ,
 Wij kunnen nauwlijks hem bedwingen, vlucht!

DRIE SONNETTEN

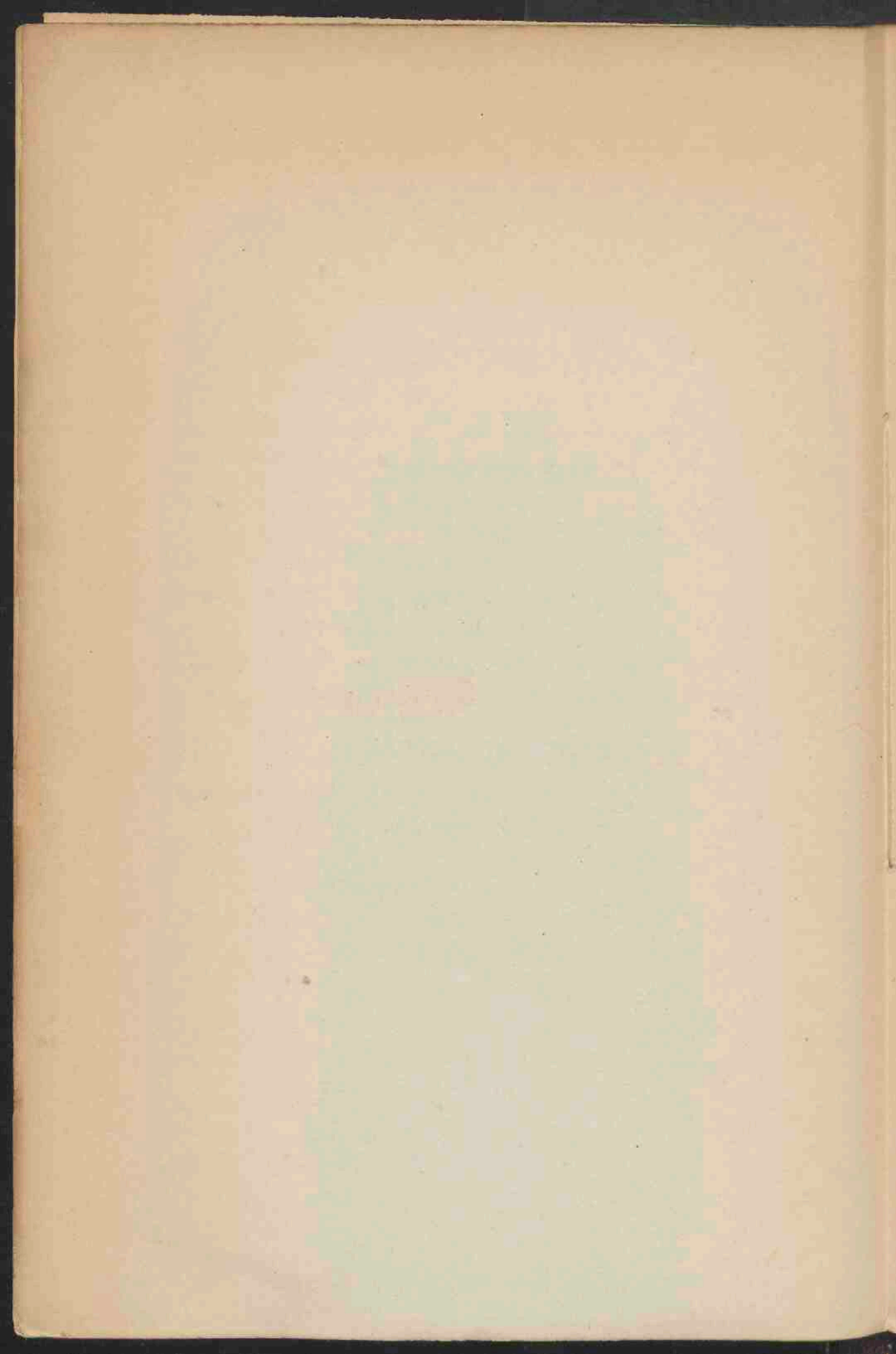
UIT DE

VITA NUOVA

VAN

DANTE ALLIGHIERI.

1265—1321.

Negli occhi porta la mia Donna Amore.

Waar slechts de blikken van de liefste zweven,
Wekt Liefde door haar oog bevalligheên;
Elk wendt zich tot haar, als zij aan komt treên,
En voelt het hart bij haar begroeting beven.

Dan buigt hij 't hoofd, verbleekt, door schaamt' gedreven,
En treurt en zucht om elke vlek, hoe klein.
De toorn en trotschheid vluchten voor haar schreên,
O, helpt mij, vrouwen, om haar eer te geven.

De nedrigheid, de zachtheid kiest ter woon
Zich 't hart van wien haar woorden 't oor verrukken:
Gezegend is het oog, dat eerst haar zag!

En hoe ze er uitziet, als een fijne lach
Haar lippen plooit, is nimmer uit te drukken;
Zoo nieuw is 't wonder, zoo bekoorlijk schoon.

Tanto gentile e tanto onesta pare.

Als mijn beminde op straat een ander groet,
 Schijnt zij zoo schoon, zoo vol van 't reinste leven,
 Dat alle tongen zwijgen, staamlen, beven;
 Dan mist het oog tot aanzien zelfs den moed.

Nauw klinkt haar lof, of zij is heengespoed,
 Door nedrigheid als met een kleed omgeven.
 Ze schijnt terneêrgedaald uit 's hemels dreven:
 Een wonder, dat de ziel gelooven doet.

Haar schoonheid geeft aan elk een zielsgenucht,
 Vol wonderzoet, dat niemand kan bevatten,
 Wien nooit haar blik het harte nog bewoog;

't Schijnt of een geestje van heur lippen vloog,
 Van teêrheid vol en rijk aan liefdeschatten,
 Dat zachtkens tot de ziele fluistert: „zucht!”

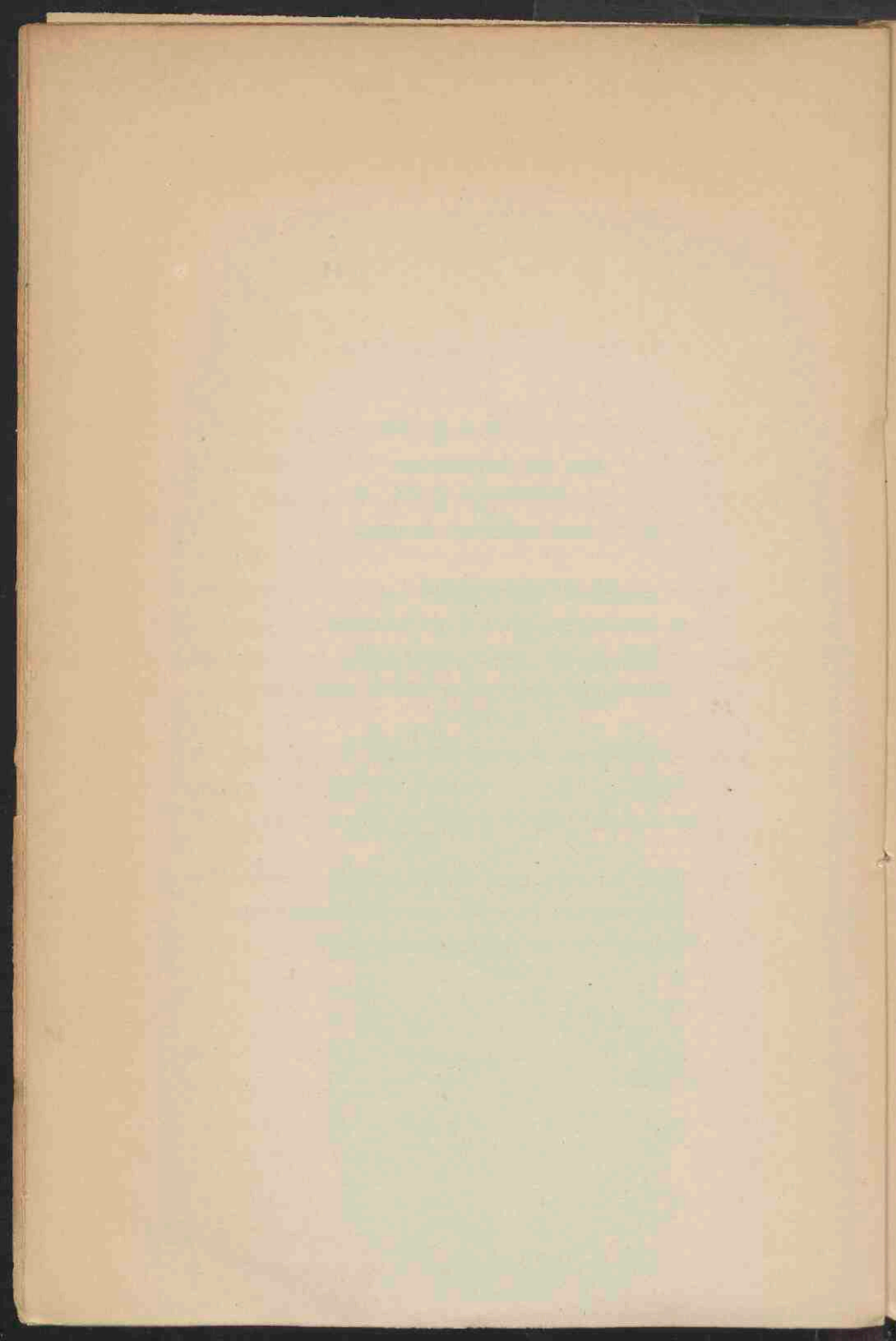
Deh! Peregrini che pensosi andate.

O pelgrims, loopt ge dus terneêrgebogen
 Door 't denken aan hetgeen ge thuis verliet?
 Ge schijnt mij vreemd te zijn in dit gebied;
 Komt gij uit verre landen aangetogen?

Waarom ontwelt geen tranenvloed uw oogen
 Nu gij die stad vol rouw en droefheid ziet?
 Het schijnt m' als vat uw geest den kommer niet,
 Die alle vreugd haar muren heeft onttoegen.

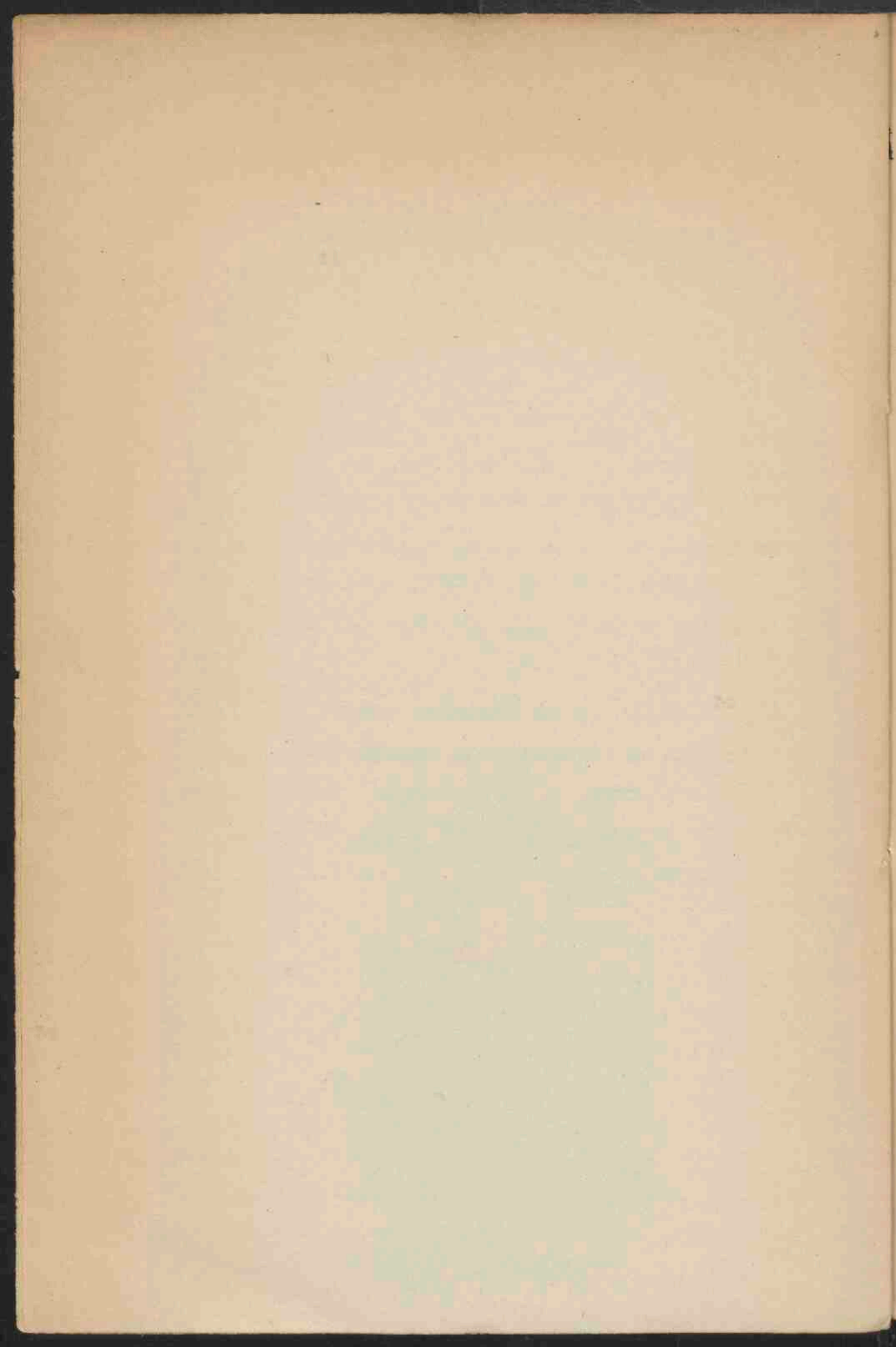
Hebt gij geduld, zoo luistert naar 't verhaal.
 Mijn zuchtend hart voorspelt, dat gij na 't hooren
 Al weenend weêr heur poorten uit zult gaan.

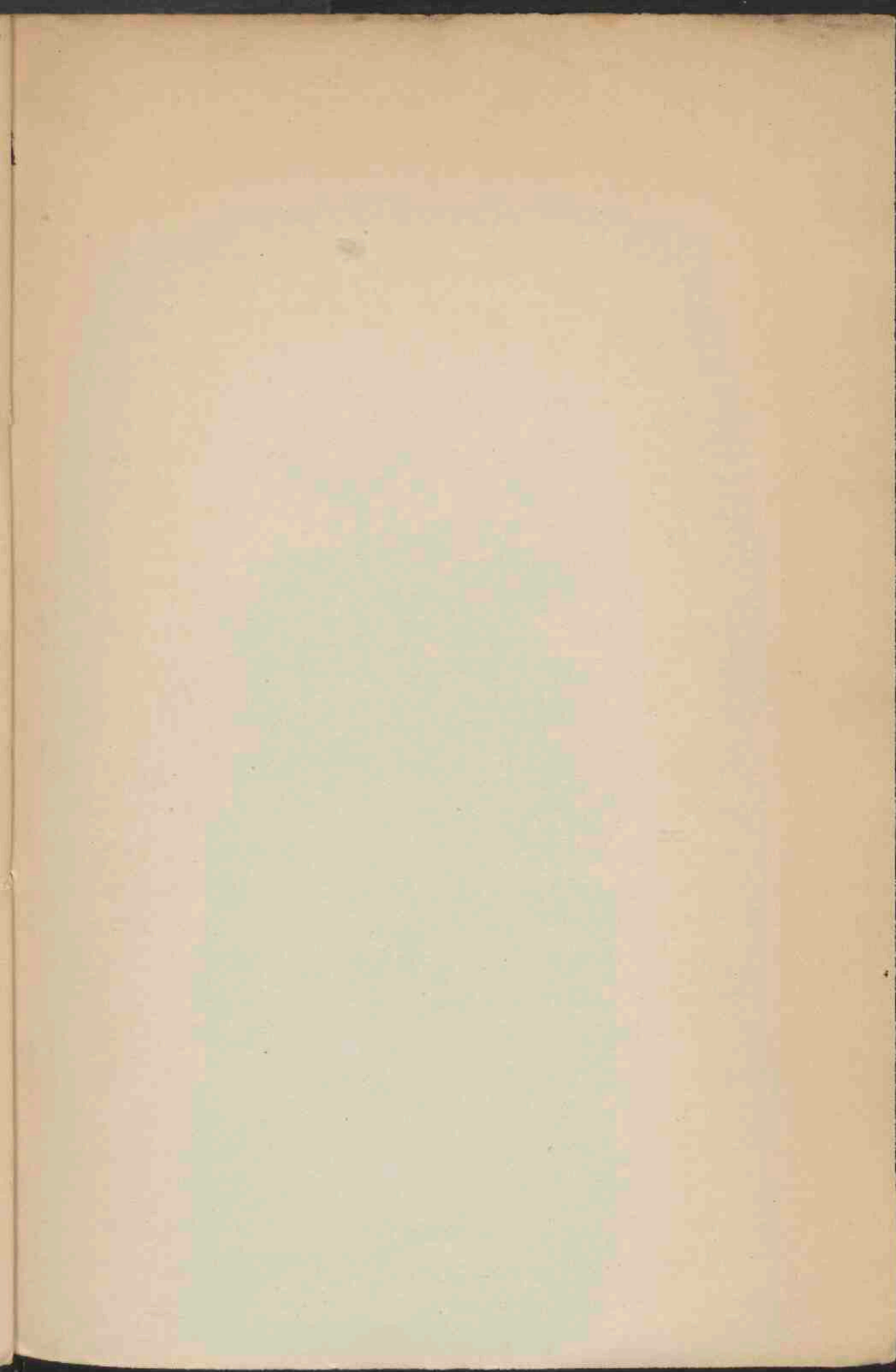
Zij heeft haar Beatrice droef verloren,
 En als men van haar spreekt, dan lokt de taal
 Uit ieders oog een droeven weêmoedstraan.

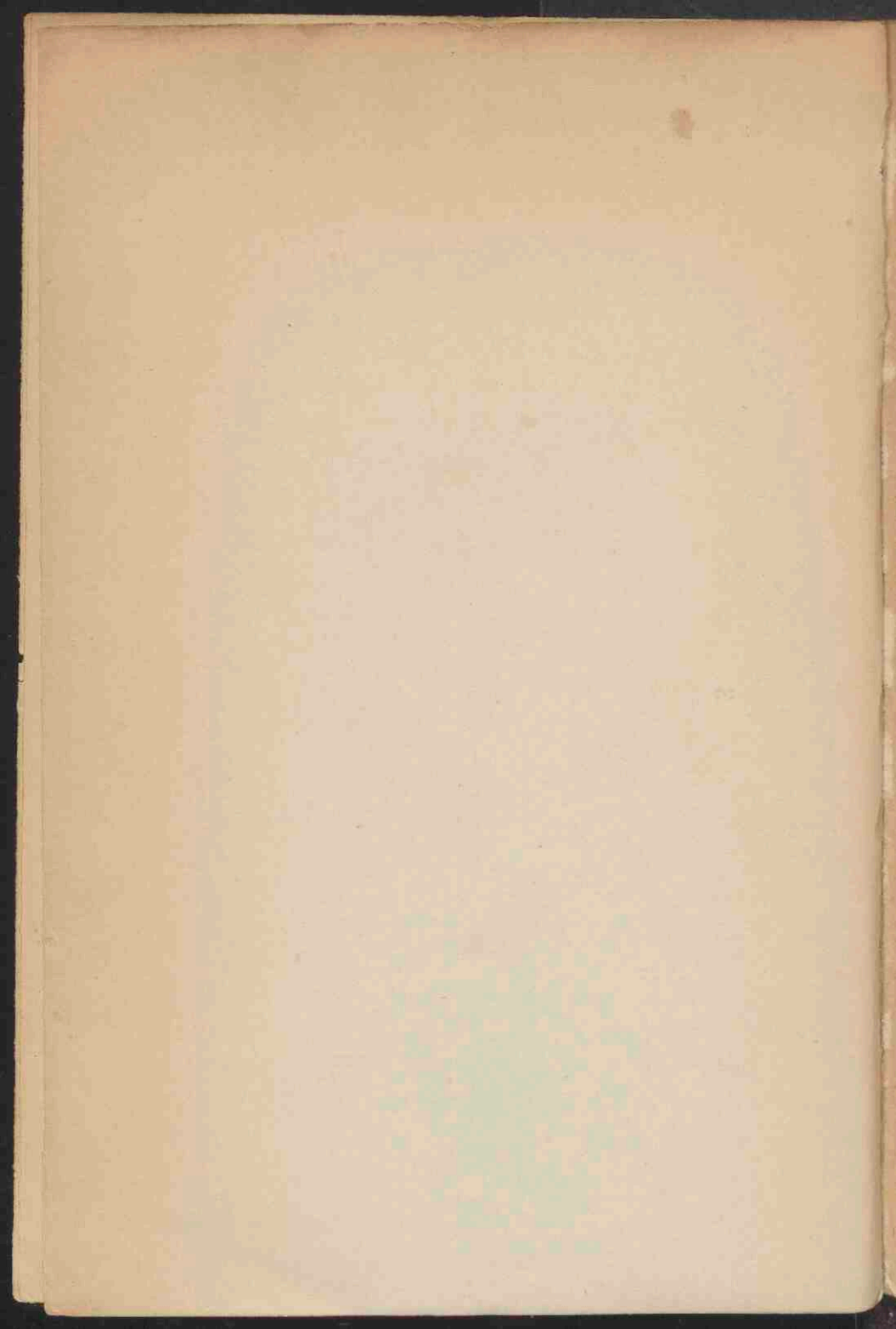

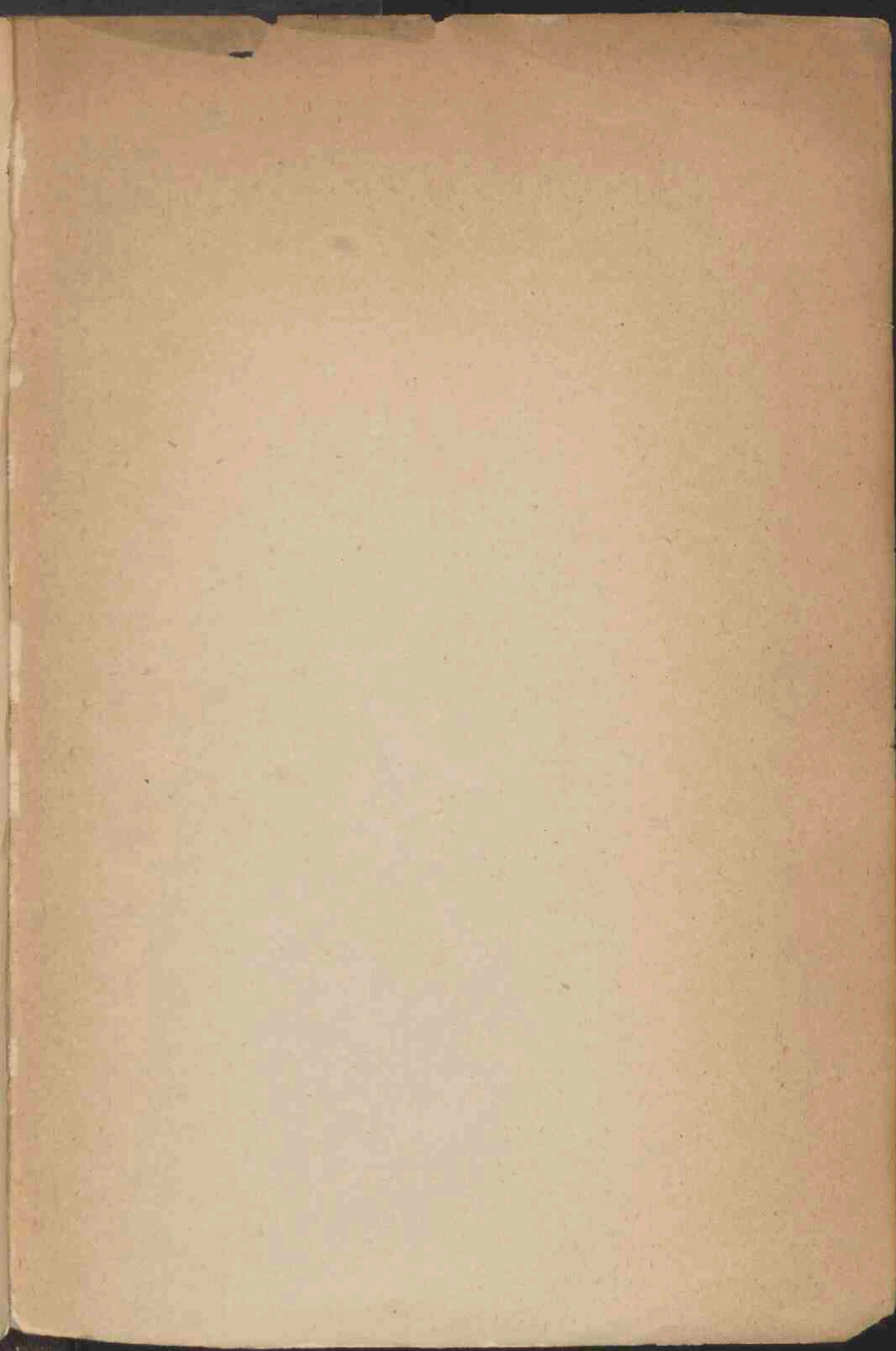
INHOUD.

	Bldz.
FRANCESCA DA RIMINI, Treurspel van SILVIO PELLICO ...	6.
De Laatste Tooneelen van het Treurspel „DE GRAAF VAN CARMAGNOLA” van ALESSANDRO MANZONI.....	71.
De KOREN uit het Treurspel „Adelchi” van ALESSANDRO MANZONI	87.
DE VIJFDE MEI, Ode van ALESSANDRO MANZONI.....	101.
DAVID'S ZANG. Fragment uit het Treurspel „Saul” van VITTORIO ALFIERI.....	109.
DRIE SONNETTEN uit de „Vita Nuova” van DANTE ALLIGHIERI.....	119.


~~~~~  
GEDRUKT BIJ J. DE JONG. — ROTTERDAM.  
~~~~~

